18 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލި ސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
މ ލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 16 ވަނަ ބައްދަލުވުން
27 ނޮ ވެންބަރު 2018

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
السالم عليكم. މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 16 ވަނަ ބައްދަލުވުމަށް މަރުޙަބާ. މިއަދު ކޮމިޓީގެ އެޖެންޑާގައި މި ވަނީ 3 ކަމެއް.
އެއީ އިދާރީ މައްސަލައެއް ވާނަމަ އެ މައްސަލައާ މެދު މަޝްވަރާކުރުން. އަޅުގަނޑު ގަ ބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެއްވެސް
ބޭފުޅަކު އިދާރީ މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާފައެއް ނެތް. އެހެންވީމާ، އެ އެޖެންޑާ ނަންބަރުގައި މަޝްވަރާކުރާނެ ތަނެއް ނެތް.
ދެން މި އޮތީ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ނެރުއްވާފައިވާ އޮޑިޓު ރިޕޯޓާ ގުޅޭތުން މަޝްވަރާކުރުމަށް އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް
އޮފީހުގެ ބޭފުޅުންނާ ބައްދަލުކުރުން. ދެން އެހެނިހެން މައްސަލަ އިގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑު މިއަދު މިހާރު އޮޑިޓު ރިޕޯޓުތައް،
ހުށަހެޅިފައި ހުރި ބައެއް އޮޑިޓު ރިޕޯޓުތައް އެބަހުރި މަޖިލީހުގެ މި ކޮމިޓީން، ކުޑަ ކޮމިޓީއަކުން ބަލަންޖެހޭ. އެހެންވީމާ،
ކުޑަ ކޮމިޓީއެއް ހޮވާލަންޖެހޭ. އެހެންވީމާ، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލާ ބައްދަލުކޮށްފައި، ދެން އޮންނަ ވަގުތުގައި އަޅުގަނޑުމެން
އޮޑިޓު ރިޕޯޓުތައް ދިރާސާކުރުމަށް ކުޑަ ކޮމިޓީއެއް ހޮވާ ގޮތަށް އޮތީ. އިއްޔެ ވެސް އޮތީ ބޭފުޅުންކޮޅެއްގެ ނަން ހުށަހެޅިފަ.
އެހެންނަމަވެސް، އަދިވެސް އެ ފުރުޞަތު އެބައޮތް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ކުޑަ ކޮމިޓީއެއް ހޮވައިލަން. އާދެ!
ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލާ ބައްދަލުކުރާއިރު، ވަންޓު ވަން އިންޓަރެކްޓިވްކޮށް ދެބައި މީހުން ސީދާ
ވާހަކަދެއް ކޭ ގޮތަށް ދިނުން. އޭރުން އެ އޮންނަ ޓައިމް ގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސުވާލުކޮށް ، ޖަވާބު ލިބި،
ސުވާލުކުރެވޭނީ. އެގޮތަށް އެ ސެޝަން ގެންގޮސްދިނުން އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން. އަހަން ބޭނުންވާ ސުވާލުތަކެއް
އަހާފައި، ހަމަ ސީދާ ޖަވާބުދީފައި ދާ ގޮތަށް ގެންދިޔައިމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުޑަކޮށް އެކަން ރަނގަޅު ކަމަށް ފެންނަނީ.
އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ ދަންނަވައިލީ.
ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހަމަ ފުރުޞަތެއް ހޯދީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރުގެ އެ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުމަށް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ
ދަންނަވާލަންވެގެން. ވަން ޓު ވަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެގޮތަށް ގެންދާއިރު ތަންކޮޅެއް ދިގުވާނެ. އެހެންވީމާ، ސްޕެސިފިކުކޮށްފައި ވަކި ގަޑިތަކެއް ކަނޑައަޅާލައި ގެންދިއުން
ވަރަށް ރަނގަޅުވާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ތިބޭފުޅުން އެދިލައްވާ ކަމަށް ވަންޏާ އެގޮތަށް ގެންދާނަން. ދެން މިހާރު
ޕާފޯމަންސް އޮޑިޓެއްގެ ވާހަކަ ދައްކާއިރު، އަޅުގަނޑުމެން ހަނދާންކޮށްލަންޖެހޭނެ ކަންނޭނގެ، ޕާފޯމަންސް އޮޑިޓެއް
ކުރުމާ ބެހޭ ގޮތުން އެ ވާހަކަ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލާ ހަވާލުކުރާ ހިސާބުން އަންނާނެ، ތިމަންނަމެންގެ ބަޖެޓެއް ނެތޭ،
1

ކިހިނެއްތޯ ހަދާނީ. އެހެންވީމާ، ކުންފުނިތަކުން؛ އެސް.އޯ.އީ ކުންފުނިތަކުގެ ބަޖެޓުން އެކަން ކުރާ ގޮތަށް އައުޓު
ސޯސްކޮށްގެން އެކަން ކުރެވިދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. ދެން އެހެންނަމަވެސް ތި ބޭފުޅުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ
މެދުގައި މަޝްވަރާކޮށްފައި ކޮންގޮތަކުންތޯ އޮޑިޓުކުރާނީ. އެއީ އަންނާނެ މައްސަލައެއް. އިތުރު މަސައްކަތެއް ހަ ވާލުކުރަން
މި އުޅެނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ވަގުތު އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލަށް ދަންނަވައިލާނަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ޝުކުރިއްޔާ
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔަތު؛ އަޅުގަނޑުމެން، މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ދަންނަވައިލި ދަންނަ ވައިލުމަށްޓަކައި ތިބޭފުޅުން
މިތަނަށް ވަޑައިގެންދެއްވީތީވެ. މިއަދު މި ބައްދަލުވުމުގައި އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުން މި ބައިވެރިވަނީ، އޮޑިޓަރ
ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔަތު. ދެން އެސިސްޓެންޓު އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އަލްފާޟިލް ޙުސައިން ނިޔާޒީ، ދެން އެސިސްޓެންޓު
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އަލްފާޟިލް އިބްރާހީމް އައިމަން. ޑިރެކްޓަރ އަލްފާޟިލް އިބްރާހީމް ފަޒީލް. ޑިރެކްޓަރ އަލްފާޟިލް
އަޙްމަދު އަސްލަމް. އަލްފާޟިލް އަޙްމަދު ނިޔާޒު ، މެނޭޖަރ. އަލްފާޟިލް މުޙައްމަދު ނަސީމް، މެނޭޖަރ. މިއަދު
އަޅުގަނޑުމެންގެ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއަށް ތި ބޭފުޅުންނަށް ވަރަށް ކުއްލި ގޮތަކަށް މި ދަންނަވައިލީ ، އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ،
ބަޖެޓު ދިރާސާކުރިއިރުގައި ވެސް މަނިކުފާނު ވަނީ މުހިއްމު ނުކުތާތަކެއް ފާހަގަކުރައްވާފަ. އަދި އޭގެއިތުރަށް
ޓްރާންސިޝަނަލް ކޮމިޓީން ވެސް، އެސް.އޯ.އީ ކުންފުނިތަކާ ބެހޭ ގޮތުން، އެ ބޭފުޅުންގެ މާލީ ހާލަތާ ބެހޭ ގޮތުން
ވަރަށް ނުތަނަވަސް އަދި ފިސް ކަލް ސްޓޭޓަސް ދަށްކަމުން ވަރަށް ގިނަ ވާހަކަތަކެއް ދެކެވިފައިވަނީ. އޭގެތެރޭގައި 29
ކުންފުންޏެއް ހިމެނޭއިރުގައި ގިނަ ކުންފުނިތަކަކީ ފައިދާއެއް ނުވާ ކުންފުނިތަކެއް ކަމުގައި އޭގެތެރެއިން ބައެއް ބޭފުޅުން
ވިދާޅުވެފައި އޮތީ. އަދި މިނޫނަސް މީގެތެރެއިން ބައެއް ކުންފުނިތަކަކީ، ފައިދާއެއް ނުވާ އަދި އޭގެތެރޭގައި ގިނަ
ކަންތައްތަކެއް ހިމެނިގެންގޮސް އަދި ކޮރަޕްޝަނުގެ ކަންތައްތަކާއި، މިނޫންވެސް މި ބާވަތުގެ ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ
ގާނޫނާ ޚިލާފު، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ ގާނޫނާ ޚިލާފަށް ހިނގާ ކަންތައްތަކަށް ވާތީވެ، ވަރަށް ގިނަ ތުހުމަތުތަކެއް އެބަހުރި.
އެހެންވީމާ، މިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން އިއްޒަތްތެރި މި ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން ބޭނުންފުޅުވޭ މަނިކުފާނުގެ ޚިޔާލުފުޅެއް ޕާފޯމަންސް
އޮޑިޓަކާއި މިފަދަ ކުންފުނިތަކުގެ ހެދުމާ ބެހޭ ގޮތުން. ދެން ދެންމެ އަޅުގަނޑަށް ލިބިއްޖެ، މަނިކުފާނު މި އަހަރުގެ
ތެރޭގައި އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ ހައިސިއްޔަތުން ކުރައްވާފައި ހުރި އޮޑިޓުތަކުގެ ތަފުޞީލެއް. މި އަހަރު މިހާތަނަށް ވެސް
އެބައޮތް 186 އޮޑިޓެއް ކުރެވިފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ސެޝަން ގެންދަން ކަނޑައެޅިފައި އޮތީ، މަނިކުފާނުގެ
10 މިނެޓުއިރުގެ ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހެޅުމަށްފަހުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ކޮންމެ މެންބަރަކަށް 5 މިނެޓުއިރުގެ
ވަގުތެއް މި ލިބެނީ އެއީ އިންޓަރެކްޓިވް ސެޝަނެއް ގެ ގޮތުގައި ގެންދަން. އެ ބޭފުޅުން ބޭނުން ސުވާލެއް ކުރެއްވީމަ
އެއަށް ޖަވާބުދެއްވާފައި ދެން ކުރިއަށް ގެންދަވާ ގޮތަށް. އަޅުގަނޑު އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔަތަށް ޕާފޯމަންސް
އޮޑިޓާއި، ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައާ ބެހޭ ގޮތުން މަނިކުފާނަށް ފެންނަ ގޮތަކަށް ބަޔާނެއް ހުށަހެޅުއްވުމަށް ދަންނަވަން.
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔަތު ވާހަކަދެއްކެވުން:
2

.` السالم عليكم. ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު . އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންގެ ދެންމެ ފާހަގަކުރައްވައިފި 186 ރިޕޯޓު މި
އަހަރު އަޅުގަނޑުމެން ޕަބްލިޝްކުރި ކަމަށް. އާދެ! ރަނގަޅު. އަޅުގަނޑުމެން މީގެތެރޭގައި އެބަހިމެނޭ އިނގޭތޯ
ޕާފޯމަންސް އޮޑިޓު 5 ރިޕޯޓެއް. ދެން މިނިސްޓްރީތަކުގެ 13. އިންސްޓިޓިއުޓަރީ ، އެ އީ މިނިވަން މުއައްސަސާތައް 21.
ދެން އަދި ސަރުކާރުގެ ޕްރޮޖެކްޓު ޑޯނަރ ފަންޑެޑު ޕްރޮޖެކްޓުތައް 7. ދެން ސްޓޭޓް އޯން އެންޓިޓީސް 25 އިނގޭތޯ.
ދެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ދެންމެ ފާހަގަކުރެއްވީ ދެން އެއްކަލަ ސްޓޭޓް އޯން އެންޓަރޕްރައިޒަސް އިނގޭތޯ. ދައުލަތުގެ
ކުންފުނިތަކުގެ ހާލަތު ވަކިން މި 25 ރިޕޯޓުގައި އަޅުގަނޑު މެން މި އޮތީ އެ ބޭފުޅުން ތައްޔާރުކުރާ މާލީ ބަޔާނަށް
އޮޕީނިއަނެއް ދީފައި އިނގޭތޯ. ދެން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ވަރަށް ގިނަ ތުހުމަތުތަކެއް ދައުލަތުގެ ކުންފުނިތަކަށް
އެބަކުރެވޭ އިނގޭތޯ. ދެން އޮޑިޓުތަކުން ވެސް އެބަފެނޭ ޕާފޯމަންސް ކުންފުނިތަކުގެ ދަށްވަމުންދާ ތަން އިނގޭތޯ. ފައިސާ
ދަށްވަމުންދާ ތަން. ކޭޝް ފްލޯ މެނޭޖްމަންޓު ވީކުވަމުންދާ ތަން. އަދި އޭގެއިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެނަށް ފާހަގަކުރެވޭ
އޯވަރޓްރޭޑް ކުރަމުންދާ ތަން ވެސް އިނގޭތޯ. ދެން މީގައި މި އަންނަނީ އެއް ކަމެއް، ދެ ކަމެއް ނޫން އިނގޭތޯ.
ކުންފުނިތަކުގެ މެންޑޭޓާ ދޭތެރޭ ސުވާލު އުފެދި، އަދި ގަވަރނަންސްގެ ބައިވަރު މައްސަލަތައް ވެސް ފާހަގަކުރެވޭ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިނގޭތޯ. ދެން މީގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއާ އެކީގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ދިރާސާތަކެއް ކުރެވިދާނެ ކަމަށް ކުންފުނިތަކުގެ މާލީ ހާލަތު ދެނެގަތުމަށް އަދި އިތުރަށް ވެސް. ދެން މީގެތެރޭގަ އި
އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ހިމަނަން؛ އާއްމުކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ ކޮމްޕްލަޔަންޓްސް އަދި ސްޕެޝަލް އޮޑިޓު. މި އަހަރު
ވެސް 7 އޮޑިޓެއް ސްޕެޝަލް އޮޑިޓެއް، ކޮމްޕްލަޔަންޓްސް 4 އޮޑިޓެއް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހެން މާލީ
ބަޔާނަށް ދޭ އޮޕީނިއަނުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުންފުނިތަކުގެ ތެރޭ ފާހަގަވާ ކަމެއް، ދާއިރާއެއް ބަލަންވެއްޖެ ހާލަތެއްގައި
އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރަނީ ޚާއްޞަ އޮޑިޓެއް. ކުންފުނިތައް އެކަންޏެއް ނޫން މިނިސްޓްރީތައް ވެސް. އެގޮތުން، މި އަހަރު
ވެސް 7 ޚާއްޞަ އޮޑިޓެއް ކުރިއަށްގެންދެވި، 7 ރިޕޯޓެއް މި ވަނީ އާއްމުކުރެވިފަ. އޭގެތެރޭގައި ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ޕްރޮކިއުމެންޓު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބެލިދާނެ އިނގޭތޯ. މުވައްޒަފުންގެ ކަންކަން ގެންގުޅެފައި ހުރީ ކިހިނެއްތޯ. އަދި
ކުންފުންޏެއްގެ ވަކި ސްޕެސިފިކު ޕްރޮޖެކްޓެއް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެހެން ބަލާފައި ހުރެދާނެ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން
އާއްމުކޮށް މިކަން މި ބަލަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަވާ ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ވޯކްޕްލޭނުގައި ހިމަނައިގެން ،
މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއަށް ހުށަހަޅައިގެން. ދެން މީގައި އަޅުގަނޑަށް މިދިޔަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި އަޅުގަނޑު
ބައިވެރިނުވަން. އަޅުގަނޑުމެން ކޮމެންޓު ލިޔުމުން ފޮނުވިން. މި އަހަރުގެ ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަވެގެންދިޔަ
ވަރަށް ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފާހަގަކުރެއްވި ، ވަރަށް ގިނަ އޭރިއާތަކުގެ އޮޑިޓުތައް އަޅުގަނޑުމެން
ކުރިއަށް ގެންދަން. އަޅުގަނޑު ގަ ބޫލުކުރަނީ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއާއެކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަސައްކަތްކުރެވޭ ކަމަށް ވާނަމަ،
އަޅުގަނޑުމެން މި ފޮނުވާ، ތަންކޮޅެއް ގާތުން މަސައްކަތް ކުރެވޭ ނަމަ އިނގޭތޯ މި ފޮނުވާ ވޯކްޕްލޭނަށް ވެސް ތިބޭފުޅުން
މަޝްވަރާ، އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް މަޝްވަރާ މަތީން ދާއިރާތައް، އޮޑިޓުކުރަން ބޭނުންވާ ދާއިރާތައް ހިމެނިދާނެ
3

ކަމަށް. ދެން މިފަހަރު ބަޖެޓު ފާސްވެގެންދިޔައިރުގައި ރެކަމެންޑޭޝަންގެ ގޮތުގައި އެބައޮތް ދެ ކަމެއް، ދައުލަތުގެ ކުރީގެ
އައި.ޖީ.އެމް.އެޗް، ދަރުމަވަންތަ ހޮސްޕިޓަލަށް ކުރެވުނު ޚަރަދުގެ އޮޑިޓެއް ކުރުމަށާއި އަދި އޭގެއިތުރަށް އެމް.އޭ.ސީ.އެލް
އަދި ބުރިޖުގެ އޮޑިޓެއް ވެސް ކުރުމަށް. ދެން ދަރުމަވަންތަ ހޮސްޕިޓަލުގެ އޮޑިޓު މި އަހަރު ވެސް ވޯކްޕްލޭނުގައި
އަޅުގަނޑުމެން ހިމެނިފައި އޮންނާނެ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އަލަށް ހަމަ އެ މަސަ އްކަތާއިގެން ކުރިއަށްދާނަން.
ދެން އާއްމުކޮށް އަޅުގަނޑު ކުރީ ގައި ބަޖެޓު މީޓީންގައި ވެސް ފާހަގަކުރި ގޮތަށް ، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލަކީ އަސްލު މާލިއްޔަތު
ކޮމިޓީގެ އެޖެންޓު އިނގޭތޯ. ތި ބޭފުޅުންގެ ޚާއްޞަ މަސްއޫލިއްޔަތު ގެ ތެރޭގައި ވެސް އެބައޮވޭ ހަމަ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ
އެކިއެކި ރިޕޯޓު ދިރާސާކުރުމާއި އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް ފާހަގަކޮށް، ސަރުކާރުގެ ކަމާ ބެހޭ އިދާރާތަކަށް އެންގުން
އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އާއްމުކޮށް ޕަބްލިކް އެކައުންޓްސް ކޮމިޓީ ބޭރު ޤައުމުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ ގޮތް
ބަލައިލާއިރު، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލާއެކީ އަހަރަކަށް ބަލައިލާ ކަމަށް ވަންޏާ ބާރަވަރަކަށް ބައްދަލުވުން އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލާއެކީ،
މާނައަކީ މަހެއްގެ މައްޗަށް އެއް ބައްދަލުވުން އެޓްލީސްޓު އެބައޮތް ދިރާސާ؛ އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ އޮޑިޓުތައް
ދިރާސާކޮށް، އެއަށް އަސްލު މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއަކީ ޙައްލު ހޯދައިދޭ ތަނެއް. އެއްގޮތަކަށް ވެސް ތަޙުޤީޤީ އިދާރާއެއް ވެސް
ނޫން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވޭ އޮޑިޓުތަކުގެ ތެރޭގައި ހުރި މޭޖަރ ކަންކަން
މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ އެޓެންޝަނަށް ގެނެސް، އަދި ގާނޫނީ ގޮތުން ފުށުއަރާ ކަންކަން ވެސް އެބަ ހުރޭމެ. މިސާލަކަށް
ހަމަ ދަންނަވަން ބޭނުން ކައުންސިލުތަކުގެ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން މިސާލަކަށް 50 ކައުންސިލެއް އޮޑިޓުކުރާއިރު
އެބަހުރި ވަރަށް އެއް ގޮތް ކަންކަން. އެއީ މާލިއްޔަތު ގާނޫނުން ލާޒިމުކުރާ ކަންކަން، އެހެންނަމަވެސް
ޑީސެންޓްރަލައިޒޭޝަން އެކްޓުން ހުއްދަ ލިބިފައި ހުންނަ ކަމެއް. މިކަހަލަ ކަންކަން ވެސް އަޅުގަނޑު ވިސްނުމަށް މި
އަންނަނީ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީ ޑިސްކަސްކުރެވި، އެކަންކަމަށް ވެސް ޙައްލު ގެނެވިގެންދާނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އަނެއްހެން
ވަކި މިދަންނަވާހެން އަސްލު ވަކި ޚާއްޞަ އޮޑިޓަކާ ގުޅޭގޮތުން ތި ބޭފުޅުން އަޅުގަނޑުމެންގެ އިތުރު ތަފުޞީލަށް ދާ
ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑު ކުރިއަށް ގެންދަން؛ އޯވަރޯލްކޮށް އަޅުގަނޑުގެ ވިސްނުން މިދަންނަވައިލީ
އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް. ދެން ވަރަށް ރަނގަޅު އޯޕަނިންގ ސްޓޭޓްމަންޓެއް. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް މި އޮތީ
ދެން 18 ވަނަ މަޖިލީހުގެ ވަރަށް ކުޑަ އެއް ދައުރު. އެއީ މިއަންނަ އަހަރުގެ އޮންނާނީ. އަޅުގަނޑުމެން އެ ދައުރުގައި
ވެސް އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލާ އެއްކޮށް ހަމަގައިމު ވެސް އަޅުގަނޑު ބަލާނަން ވީހާވެސް ގާތްކޮށް މި ބޭފުޅުންގެ އެއްބާރުލުމާ
އެއްކޮށް ކުރިއަށް ގެންދެވޭތޯ. އަޅުގަނޑު މި ވަގުތު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ޢަބްދުލްޣަފޫރަށް.
4

ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލަން ބައެއް އެއްޗެހި ހުރުމާއެކު، އަދި އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން . ރާއްޖޭގައި ކޮރަޕްޝަން
އެބައޮތް އިންތިހާއަށް. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެއްވެސް ބޭފުޅަކަށް ވައްކަން ކުރާކަށް ނާންގަވާނެ. އަދި ދައުލަތުގެ
މިނިސްޓަރަކު ކުރިކަމުގައި ވިޔަސް، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް އިޚްލާޞްތެރިއްޔާ އެކަން ނުކުރާނެ. އަޅުގަނޑުމެން މިތިބީ
މި ސަރުކާރުގެ ފަޅީގައި. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ނެތިން ސަރުކާރުގެ އޮފީސްތަކުގަޔާއި ސަރުކާރުގެ
ކުންފުނިތަކުން އެއްވެސް ވައްކަމެއް ކޮށްފިއްޔާ އެކަމެއް ޓޮލަރޭޓުކުރާކަށް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ސްޓޭންޑަކީ.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ކްލިއަރކޮށް ރައީސް ވިދާޅުވެދެއްވާފައި އޮތީ، ކޮރަޕްޝަނަކަށް ތިމަންނަ ޓޮލަރޭޓެއް ނުކުރާނަމޭ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ސަރުކާރުގައި ތިބެގެން މި ކަންކަން ކުރޭތޯ އަޅުގަނޑުމެން ބަލަން މި
ނުކުތީ އިނގޭތޯ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރުން މިހާރަށް ވެސް އެބަ ބޭނުންވޭ، ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކުން ހަމަ
ރަނގަޅު އޮޑިޓެއް ހަދަން. އެހެންވީމާ، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ވިދާޅުވެދެއްވަބަލަވާ އެކަން ކުރެވޭނެ ގޮތެއް. ކުންފުނިތަކުގެ
ބަޖެޓުން ޚަރަދުކުރާނީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ އޮޑިޓު އޮފީހުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން އެކަން ކުރެވޭނެ
ގޮތެއް އެކަށައަޅައިދިނުމަށް.
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔަތު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ރަނގަޅު ވާހަކައެއް. ބަޖެޓު ރެކޮމެންޑޭޝަން ވެސް އެބައޮތް ދައުލަތުގެ ޕާފޯމަންސް އޮޑިޓެއް ކުރަން އިނގޭތޯ.
އެހެންވީމާ، މި ދައްކަނީ ދައުލަތުގެ ކޮން ކުންފުނިތަކެއްތޯ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މަޝްވަރާކޮށްލައިގެން އަޅުގަނޑަށް
ހީވަނީ ނިންމުން މުހިންމުހެން. އިނގޭތޯ. ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި ބޮޑު ހޭދައެއް ކުރެވޭ ކުންފުނިތަކެއްތޯ، ނޫނިއްޔާ
ދައުލަތުގެ ޕަބްލިކް ލިމިޑެޓް ކުންފުނިތައްތޯ، ނޫނިއްޔާ ސްޓޭޓް އޯން އެންޓިޓީސްތަކުގެ ތެރެއިން ރައްޔިތުންނަށް
ޚިދުމަތްކުރާ އަސާސީ، ޚިދުމަތެއް ދޭ ކުންފުނިތަކެއްތޯ އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައެޅެން އެބަޖެހޭ. ދެން މީގައި ޕާފޯމަންސް
އޮޑިޓަކީ ޙަޤީޤަތުގައި މި ކުރެވެނީ އިފެކްޓިވްނަސް، އެފިޝެންސީ. އެހެންނޫންތޯ. 3" އީ"ގެ މައްޗަށް، އިކޮނޮމީއަށް
ބަލައި. ޕާފޯމަންސް އޮޑިޓެއްގައި ހުންނާނެ އެ ކުންފުންޏަކުން ރަނގަޅަށް ކުރާ ކަންކަން ވެސް. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ
މިސާލަކަށް ކުންފުންޏެއްގެ ކުރާ ކަމަށް ވަންޏާ ޚާއްސަ އޮޑިޓެއް ކުރެވިދާނެ. މިސާލަކަށް އެޗް.ޑީ.ސީން އިނގޭތޯ.
އެޗް.ޑީ.ސީގައި ދިމާވެފައި މި އޮތީ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފަހުން މި އެނގުނީ ފައިނޭންސް، ކޭޝްފްލޯރ މެނޭޖުމަންޓް
ވަރަށް ބޮޑަށް ޓައިޓްވެގެން މި ދިޔައީ. ދެން އެ ކަމެއް ދިމާވީ ކިހިނެއްތޯ އިނގޭތޯ. އެކަން އަޅުގަނޑަށް މިހާރު މި
ބަލަމުން މި ދަނީ. އެއީ އަސްލު ދައުލަތުގައި އިން އެންމެ ވަރުގަދަ އެއް ކުންފުނި. ބޮޑު އެސެޓް ބޭސްއެއް އޮތް
ކުންފުންޏެއް. މީގެ ކުރިން ދައުލަތަށް ބޮޑު ޑިވިޑެންޑެއް ހަމަ ރެއިޒްކުރަމުން އައި ކުންފުންޏެއް. ހާލަތު މިހާ
ދަށްވެގެންދިޔައީ ކިހިނެއްތޯ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު ޕްރިލިމިނަރީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން ހުރި
5

ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި، ހަމަ ތިބޭފުޅުންނާ ހިއްސާކޮށްލަން ބޭނުން. މިއައި އިލެކްޝަނާ ދިމާކޮށް ވަރަށް ގިނަ
ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ކުއްލިއަކަށް ނިންމަން ހިފައިފި އިނގޭތޯ. އެ ބޭފުޅުންގެ ހިޔާ ޕްރޮޖެކްޓް. މިއީ ހަމަ ސީދާ ބޭންކު
ފައިނޭންސް ހަމަނުޖެހެނީސް މި ބޭފުޅުންގެ ކޭޝްފްލޯއަށް އެ ބޭފުޅުން ހައުސިންނަށް ޚަރަދުކުރީ. ބުރިޖާ ގުޅިގެން އައި
ލިންކު ރޯޑު އިނގޭތޯ. އެއަށް އެބޭފުޅުން އަމިއްލައަށް ޚަރަދުކުރީ. އެހެންވީމާ، މިއާއެކީ އަދި އޭގެއިތުރަށް އެ ބޭފުޅުން
7000 ހައުސިންގ ޔުނިޓްސް، ލޯނު ސްޓާޓުވެގެން ލޯނު ހޯދައިގެން، 300 މިލިޔަން ޑޮލަރުގެ ލޯނުން މަސައްކަތް
ފަށާފައި، އަދި ބޭފުޅުން އެތަން އަދި ނުދެވެނީސް އިނގޭތޯ ، އޭގެ ލޯނު ރީޕޭމަންޓް ވެސް ސްޓާޓުވީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ،
ކުންފުންޏަށް ދިމާވި ވަރަށް ބޮޑު މާލީ ހާލަތެއް. ދެން ސުވާލަކީ، އެ ބޭފުޅުން، އެ މެނޭޖުމަންޓަށް މިތަން ނުފެނޭތޯ
އިނގޭތޯ؟ މިތަން ނާންނާނެ؛ މިހެން ފައިސާގެ ޑިފިކަލްޓީ އަންނާނެތޯ ނޫނީ ނާންނާނެތޯ. އެ ބޭފުޅުންނަށް ނުފެންނަނީ
ކީއް ވެތޯ އިނގޭތޯ. އެ ބޭފުޅުންގެ ތެރޭގައި ވެސް ތިބެން އެބަޖެހޭ ޤާބިލު ފައިނޭންސް ބޭފުޅުން އިނގޭތޯ. ފޯކާސްޓު
ފެންނާނެ. ދެން އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ، މިސާލަކަށް އެ މަސައްކަތް އިންތިޚާބުގެ ކުރިން ނިންމުން އެއީ ގޯހެކޭ
ބުނަނީކީ ނޫން އިނގޭތޯ. އެކަމަކު އެ ބޭފުޅުންގެ ބޯޑުގައި ނޫނީ އޭ.މް.ޑީ، ނޫނީ ، ޗެއަރމަން، ނޫނީ ބޯޑުގައި ހުންނަން
އެބަޖެހޭ އެ ޤާބިލުކަން އިނގޭތޯ. މިއީ ފޯކާސްޓް، މި ފޯސީކުރެވޭނެ ފައިނޭންޝަލް ޑިފިކަލްޓީ އެ ކުންފުންޏަށް
މެދުވެރިވާނެކަމުގައި ޔަޤީންވޭ އިނގޭތޯ. ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔައީ އަނެއްކާ އެ ދަނޑިވަޅާ ދިމާކޮށްފައި،
މާލީ ހާލަތު ރަނގަޅުކުރަން ބިން ވިއްކަން އުޅުން އިނގޭތޯ. މި އުސޫލަކީ ކިހިނެއް ބިން ވިއްކުމަށް މި ނިންމަނީ،
ޑިސިޝަން މި ނަގަނީ ކިހިނެއްތޯ އިނގޭތޯ. ހަމަ އެޗް.ޑީ.ސީ އަކީ ދައުލަތުގެ 100% ކުންފުންޏެއް އިނގޭތޯ. އެ ކަމަކު
އެ ނިންމާ ނިންމުމުގެ ރޭޓު އެއީ އެޗް.ޑީ.ސީއަށް އެންމެ ފައާިދުހރި ރޭޓުތޯ އިނގޭތޯ. ކުންފުންޏެއްގެ ގޮތުން؛ ފައިދާއަށް
މަސައްކަތްކުރާ ކުންފުންޏެއް ހައިސިއްޔަތުން އެ ރޭޓަކީ އެންމެ ރަނގަޅު ރޭޓުތޯ އިނގޭތޯ. އެ ނިންމަންޖެހޭނީ. އެ
ކުންފުނީގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތް ފަށަން ވެސް ޖެހުނީ ކުންފުނީގެ މުވައްޒަފުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުށަހެޅި
ޕޭޕަރެއްގެ ސަބަބުން. އެ ޕޭޕަރަކީ އެ ކުންފުނީގެ ބޯޑަށް ވެސް ހުށަހެޅި ޕޭޕަރެއް. އެ ބޯޑު ޕޭޕަރުގައި އޮންނަނީ އެއީ
ރަނގަޅު ޑިޝިޝަނެއް ނޫނޭ އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ދުވަހު ބޯޑުގައި ތިބި ބޭފުޅުންނަށް ސަރުކާރުގެ
އިންސްޓްރަކްޝަން މި އޮތީ، ތި އަގުގައި ބިން ވިއްކާށޭ. އިނގޭތޯ. އެއީ އެ ބޭފުޅުންގެ މާސްޓަރ ޕްލޭނުގައި ވެސް
އޮތް ގޮތެއް ނޫން. ކުންފުންޏަށް ގެއްލުމުގައި. އަނެއްކާ ސަބަބަކަށް މި ދައްކަނީ ، ފައިނޭންޝަލް ޑިފިކަލްޓީއަށް ޙަ އްލެއް
ގެންނަން. އެކަމަކު އެ ފައިނޭންޝަލް ޑިފިކަލްޓީއަކަށް ވެސް ޙައްލެއް ވެސް ނާދޭ އިނގޭތޯ. އެއީ ވެސް 10 އަހަރު
ތެރޭގައި ބަހާލައިގެން އެ ފައިސާ ލިބޭ ގޮތަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މި އުޅެނީ، މިކަހަލަ ޑިފިކަލްޓީތަކެއް
ކުންފުންޏަށް އެބަ ހުއްޓޭ އިނގޭތޯ. ކުންފުނީގެ ޗެއަރމަން ނޫނީ ބޯޑުން މި ޑިސިޝަން ނަގަންޖެހެނީ ކޮންގޮތަކަށްތޯ.
ސަރުކާރުން ދޭ ހަމަ ޑިސިޝަން ލޯމަރާފައި ނަގަންވީތޯ؟ ނޫނީ ކުންފުނީގެ ފައިދާއަށް ބަލާފައި، ކުންފުނީގެ ލޯންގ
ޓަރމް ފީޗަރއަށް ބަލާފައި ނަގަންޖެހޭ ޑިސިޝަނެއްތޯ؟ އެކަހަލަ ކްލިޔަރޑް ޑިސްޓިންކްޝަންސް ހުންނަންޖެހޭ.
6

އެހެންވީމާ، އެޗް.ޑީ.ސީ އަކީ މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު އޮޑިޓްކުރަމުން އަޅުގަނޑުމެންގެ އޮޑިޓުގައި އެކަން ފާހަގަވާނެ.
އޭގެއިތުރަށް ތުހުމަތުތަކެއް އެބައުޅޭ. ކޮރަޕްޝަނަށް ތުހުމަތުތަކެއް، އެއީ އިލެކްޝަނާ ދިމާކޮށް ފައިސާތަކެއް
މިސްމެނޭޖުކުރި ތުހުމަތުތަކެއް. އެހެންވީމާ، އެކަން އަޅުގަނޑު؛ އެހެންވީމާ، ހިންގަވާށޭ އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ،
އަޅުގަނޑުމެން އެކީ ކޮން ކުންފުނިތަކެއްކަން ކަނޑައަޅަން. މިހާރު ކަންބޮޑުވާ ހާލަތުގައި ހުރި ކުންފުނިތައް.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ތި ބޭފުޅުންގެ އެޓެންޝަނަށް އެ ކުންފުނިތައް ގެނެވިދާނެ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ޕާފޯމަންސް
އޮޑިޓެއް ކުރަން މުހިންމު ކުންފުނިތަކޭ. ނޫނިއްޔާ މިއީ ސްޕެޝަލް އޮޑިޓް ކުރަން. އެގޮތަށް ބަލާފައި ޙަޤީޤަތުގައި
އަޅުގަނޑުމެން ވޯކްޕްލޭން ކޮންމެ އަހަރަކު މި ހުށަހަޅަނީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ ، މީގައި މިހާރުވެސް އިނގޭތޯ، އަޅުގަނޑު
ދަންނަވަން މިހާރުވެސް ވޯކްޕްލޭނާއި އަދި އަ ޅުގަނޑަށް ބަޖެޓު ފާސްވެގެން ވޯކްޕްލޭނާ އެކީ އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ހަމަ
އިށީނދެލުން ވެސް މުހިންމުކަމަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން އިނގޭތޯ. މިހާރު އެ ވޯކްޕްލޭނަށް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ
ކުޑަކޮށް ބަލައިލީމަ އެނގޭނެ ކަންނޭނގެ އޭގައި ކުންފުނިތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރަން ހުރީ ކޮން އޮޑިޓްތަކެއްތޯ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަސްތު ކުރަނީ ތި ކަމުގައި ފާހަގަކުރި...
ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނުން ހުރީ ހަމަ އެ ތަންތަނުގެ ބަޖެޓުން ޚަރަދުކޮށްގެން އޮޑިޓް އޮފީހުން އައުޓްސޯސްކޮށްގެން
އެކަންކަން ކުރާ ގޮތަށް. އަޅުގަނޑު ބޭނުން ގާތްގަނޑަކަށް 3 މަހެއްހާ ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ސަރުކާރުގެ 100% ހިއްސާވާ
ކުންފުނިތައް އޮޑިޓްކުރެވިގެންދާން. އަޅުގަނޑު މިހާރު އޮޑިޓް އޮފީހަށް އެކަން ކުރަންވެއްޖެއްޔާ ބުރަޔަކަށް ވާނީ.
އެހެންނަމަވެސް، ތިބޭފުޅުންގެ ބެލުމުގެދަށުން އައުޓްސޯސްކޮށްގެން އަދި މިތާ އެވަރަށް ކުންފުނި ނެތިއްޔާ ބޭރުން
ކުންފުނިތައް ގެނެސްގެން ވެސް އެކަން ކުރަން އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބޭނުންވޭ. ދެން އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ވިދާޅުވެދެއްވާ
އެކަން ކުރުމަށް ގާނޫނީ ގޮތުން ހުރަހެއް އޮވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން މިތިބީ އެކަން ވެސް ހަމަ ސާފުކޮށްދީފައި ހަމަ
އެކަން ކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް މިކަމުގައި ކުރިއަށްދާން އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުން ހުރީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަރަށް ކުރުކޮށް ޖަވާބެއްދެއްވާ އެއަށް. މިހާރު.
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔަތު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ގާނޫނީ ގޮތުން އެއަކަށް އެއްވެސް ހުރަހެއް ނެތް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް، ދެން ތި ވިދާޅުވާހެން ހަމަ
ކޮންޓްރެކްޓް އައުޓް ކުރެވިދާނެ . އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު އާންމުކޮށް ކޮންޓްރެކްޓަރ އައުޓް ؛ ސްޓޭޓް އެންޓަޕްރައިޒަސް
7

ކޮންޓްރެކްޓް އައުޓް މި ކުރަނީ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮޑިޓެއް. އެހެންނަމަވެސް މަސައްކަތްކުރަނީ ބިގް 3 ފާމްސް
އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ މަސައްކަތް ކުރެވިދާނެ އިނގޭތޯ. ދެން ހަމަ އޮޑިޓެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް
3 މަސް ތެރޭގައި ވެސް ނިންމާލަން ހަމަ ކޮންޓްރެކްޓް އައުޓް ކުރެވިދާނެ އިނގޭތޯ. ދެން މީގައި ހުންނާނެ އަދި
އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މަޝްވަރާކޮށްލަން ބޭނުން. އެއީ ދެން އޭގަ އި ހުރި ކޮންސަރންސް އަޅުގަނޑުމެން
ތިބޭފުޅުންގެ އެޓެންޝަނަށް ގެންނާނަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ދެން މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢާމިރަށް.
ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީއަށް ހަމަ ދަންނަވާލި ދަންނަވާލުމަކަށް އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ
ބޭފުޅުން ވަޑައިގެންދެއްވި ކަމަށްޓަކައި ހަމަ މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. ދެންމެ އެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން
ދެންމެ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ފާހގަކުރައްވައިފި އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީއާ އެއްކޮށް ވަރަށް ގާތްގުޅުމެއް ޙަޤީޤަތުގައި ތި
ވިދާޅުވިހެން އޮންނަންޖެހޭ. ދެން ކުރިއަށް އޮތް ތާގައި އެކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތަންކޮޅެއް ހަރުދަނާ ގޮތަކަށް
ޙައްލުވެގެންދާނެ ކަމަށް މުޤައްރިރުގެ ފަރާތުން އަޅުގަނޑުމެން އުއްމީދުކުރަން. ދެންމެ އަޅުގަނޑު ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން
މި ކޮމިޓީގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދިޔައިރުގައި އެންމެ ބޮޑަށް ހަމަ ފާހަގަކުރެވޭ އެއް ކަމަކީ ، ދައުލަތުގެ މާލީ ކަންކަން
ހަރުދަނާކުރުމަށްޓަކައި އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން ވަރަށް ގިނަ ރުއިންތައް ރޯ އަޑު އަޅުގަނޑުމެންނަށް
އިވެމުންދޭ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއަށް ހަމަގައިމު ވެސް ވަރަށް ގިނައިން އެ އަޑު އެބައިވޭ.
އެހެންނަމަވެސް، މީގައި ހިތާމަޔަކީ އަދިވެސް މިކަމަށް އެދެވޭ ޙައްލެއް ލިބިފައިނެތްކަން. އެ ޙައްލު ނުލިބި އޮތީ، ގާނޫނީ
އޮނިގަނޑު ރޭވިފައި އޮތް ގޮތުންތޯ؟ ނޫނިއްޔާ ކޮބައިތޯ އެ ބޭފުޅުންނަށް އބޭނުންވާ ތަމްރީނުނެތިގެންތޯ؟ މާލީ
ކަންކަމުގައި، ކޭޝް ފްލޯ މެނޭޖުކުރުމުގައި ކޮންމެ މުއައްސަސާއެއްގައި ވެސް އެކަން ކުރަންވެސް މަސައްކަތްކުރާ
ފަރާތްތަކުން މި ބާވަތުގެ ކަންކަން ހިނގަމުންދަނީ ކީއްވެގެންތޯ؟ ކޮބައިތޯ މިއަށް އަސްލު ޙައްލު ގެނެވޭނެ ގޮތަކީ
އިނގޭތޯ. މިއީ އެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވާލަން ބޭނުންވާ ކަމަކީ. ދެން ހަމަ އެ ވިދާޅުވިހެން ޕާފޯމަންސް
އޮޑިޓާ ބެހޭ ގޮތުން ތިބޭފުޅުން ވިދާޅުވެއްޖެ، ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ހުރިހާ އެންމެން ވެސް ވަރަށް
ބޮޑަށް ފާހަގަކުރި ކަމެއް، 3 މަސްދުވަހުގެ ތެރޭ އެކަނި ކޮށްލާފައި ނިންމައިލާ ކަމަކަށް ނުހައްދަވައި، ދާއިމަށް ކޮންމެ
އަހަރެއްގެ ބަޖެޓު ފާސްކުރުމަށްފަހު އަނެއް އަހަރު ބަޖެޓު އަންނަންވާއިރަށް އެކަންކަން ކުރެވިފައި ހުންނަ މިންވަރު
8

އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެން އަންނަ ބަޖެޓު ކޮމިޓީއަކަށް ނުވަތަ ބަޖެޓުގެ މަރުޙަލާގައި ލިބިގެން ހިނގައްޖެއްޔާ، ބަޖެޓު
މަރުޙަލާގައި ދެން ކަންކުރަންވީ ކިހިނެއްކަން ވަރަށް ބޮޑަށް ފަސޭހަވެގެންދާނެ.
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔަތު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވަރަށް މުހިންމު އިނގޭތޯ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މި އަންޑަސްޓޭންޑް ވުން
އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރީގައި ފާހަގަކުރިހެން، އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިގެންފައި މި އޮތް މޮޑެލް، ވެސްޓް މިނިސްޓަރ މޮޑެލް
އިނގޭތޯ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ މެންޑޭޓް ވަރަށް ސާފުކޮށް މި އޮންނަނީ އިނގޭތޯ. ހަމަ މަޖިލީހުގެ
އެޖެންޓެއް ގޮތަށް. އަޅުގަނޑުމެން އާންމުކޮށް ހަމަ މި ނެރޭ ހުރިހާ ރިޕޯޓަކީ އިނގޭތޯ، އޭގެތެރޭ ކީ ރިޕޯޓުތައް
މަޖިލީހުގައި ހަމަ މަޝްވަރާކުރެވެން އެބަޖެހޭ އިނގޭތޯ. މި ކޮމިޓީގައި އިނގޭތޯ. މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގައި.
މަޝްވަރާކުރެވިފައި، އޭގެތެރެއިން ޖަވާބުދާރީކުރެވެންޖެހޭ ފަރާތްތައް ޖަވާބުދާރީ ވެސް ކުރެވެން އެބަޖެހޭ. އެއަށް
ޙައްލުގެންނަންޖެހޭ ފަރާތްތަކުން ޙައްލު ވެސް ގެނައުން މުހިންމު އިނގޭތޯ. ދެން މީގައި ހަމައެއާއެކީ އަޅުގަނޑުމެން
އެއްކަލަ ރިޕޯޓު ކޮރަޕްޝަނަށް މަގުފަހިވާ ކަމެއް ވެއްޖެއްޔާ ތަޙްޤީޤީ އިދާރާގެ ތެރޭގައި އެ މަސައްކަތް ވެސް ފެށެން
އެބަޖެހޭ. ދެން ޕީ.ޖީ ވެސް އިނގޭތޯ. މިއީ އެއްކަލަ ސައިކަލް އެކައުންޓަބަލްކުރުވާ ސައިކަލްގެ އެއް ކޮމްޕޯނަންޓް އޮޑިޓް
އޮފީސް މިއީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އޮޑިޓް އޮފީސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މިތިބީ ތިބޭފުޅުންނާ އެކީ މިކަމަށް
މަސައްކަތްކޮށްދޭން އިނގޭތޯ. އެއީ އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ގާނޫނީ ވެސް މެންޑޭޓް. ދެން މީގައި އަޅުގަނޑަށް ވިސްނުމަކަށް
މި އައީ، ހިންގަވާށޭ އަޅުގަނޑުމެން އެއްކަލަ ގައިޑެއް ހުށަހަޅާނަން އަޅުގަނޑުމެންނާއެކީ ، މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއާއެކީ
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހަށް މަސައްކަތްކުރެވޭނެ އިނގޭތޯ. މީގެތެރޭގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ އެބަހުރި އިނގޭތޯ މީގައި
ފާހަގަކުރެވޭ ތިބޭފުޅުންގެ އާންމު ގަވާއިދުގައި ވެސް އެބަ އޮތް އެއްކަލަ ކުންފުނިތަކުގެ މާލީ ހާލަތު ދެނެގަންނަން ވެސް.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މަންތުލީ، މަހަކު އެއްފަހަރު ވެސް ތި ބޭފުޅުންނަށް ރިވިޔުއެއް ހަދާފައި ފައިނޭންޝަލް
ހެލްތު ހުށަހެޅިދާނެ. ދެން އޭގެ ސަބަބުން، އެއާއެކީ ހިންގަވާށޭ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ހަމަ ސުވާލު އުފައްދަން، ސަރުކާރަށް
ވެސް ނޫނީ ކުންފުނިތަކާ ވެސް ކޮބައިތޯއޭ މައްސަލައަކީ އިނގޭތޯ. ކޮރަޕްޝަންގެ ކަމެއް ދިމާވެފައި ، ފާހަގަވެފައި
އޮތިއްޔާ އޭ.ސީ.ސީއާ ވެސް ސުވާލުކުރަން ވީ އެކަން ތަޙުޤީޤުކުރެވިއްޖެތޯ އިނގޭތޯ. އިދާރީ ފިޔަވަޅެއް އަޅަންޖެހެންޏާ
މާލިއްޔަތު ގާނޫނުގެ ދަށުން އެއީ ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީގެ ޒިންމާއެއް. އެ އިދާރީ ފިޔަވަޅު އެޅެން އެބަޖެހޭ. އެކަމަކު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ލަސްވަނީ މި ރިޕޯޓުތައް ހަމަ އެއްކަލަ ފައިލްކުރެވޭ ރިޕޯޓުތަކަކަށް ވެގެންދިއުން. އެހެންވީމާ،
އޭގެ ބަދަލުގައި ހިންގަވާށޭ އަސްލު މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތް ފަށައިގަންނަން. ބޭރު ޤައުމުތަކުގައި މާލިއްޔަތު
ކޮމިޓީ ކޮންމެ އަހަރަކަށް ކުރެވުނު މަސައްކަތުގެ ތައްޔާރުކުރާ އެނުއަލް ރިޕޯޓަކީ ވެސް އޮޑިޓު އޮފީހުގެ އެހީއާއެކީ
ތައްޔާރުކުރެވޭ ރިޕޯޓެއް އިނގޭތޯ. އަނެއްކާ ބޭރު ޤައުމުތަކުގައި އެބަހުރޭ، އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން މާލިއްޔަތު
9

ކޮމިޓީ މެންބަރުންގެ ނުހުރެދާނެ ފައިނޭންޝަލް މިސާލަކަށް ބޭނުންވާ ޓެކްނިކަލިޓީސް. ސަޕޯޓް އިނގޭތޯ. ޓެކްނިކަލް
ބޭފުޅުން ވެސް. އެހެންވީމާ، އޮޑިޓް އޮފީހުން މި ތިބީ މިސާލަކަށް އެ ޓެކްނިކަލް ސަޕޯޓު ދޭން. އަނެއްކާ ކުންފުންޏަކާ
ކުރެވެންޖެހޭ ސުވާލުތައް ވެސް ތައްޔާރުކޮށްދީ، ޕޭޕަރސް ތަ އްޔާރުކޮށްދޭން ވެސް ތައްޔާރަށް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑަށް
ހީވަނީ އެގޮތަށް މަސައްކަތް ފެށިއްޖެއްޔާ ޙައްލު ފެންނަން ފަށާނެހެން އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ފޭދޫ ދާއިރާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ.
ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔަތާ ކޮށްލަން ބޭނުންވާ ސުވާލަކީ،
ވިދާޅުވެއްޖެ، އެ ޗް.ޑީ.ސީގެ ބިންތައް ވިއްކާފައި ވަނީ، ވިއްކަން މި ފަހަރު ނިންމާފައިވަނީ އެކަށީގެންވާ އަގެއްގައި ނޫން
ކަމަށް ފެންނަ ކަމަށް. އެ ކުންފުންޏަށް ދިމާވެފައިވާ މާލީ ދަތިތަކަށް. ދެން އަޅުގަނޑުގެ ހަމަ ސުވާލަކީ އެބޭފުޅުން
ވިއްކަން ނިންމާފައިވާ ބިންތައް ވިއްކަން ނިންމާފައިވަނީ، ވިޔަފާރި އުސޫލުން ވިއްކަން ނިންމަވާފައިވާ ބިންތައް ވިއްކަން
ނިންމާފައިވަނީ ކޮންކަހަލަ ގޮތަކަށްތޯ؟ ދެން ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ގޮތުން ދޫކުރާ ބިންތޯއޭ ކުޑަ އަގަކަށް، 10 އަހަރަށް
ބަހާލައިގެން ދީފައި އޮތީ؟ އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމަތު ލިބިފައިވާ ގޮތުގައި ، އޭގެތެރެއިން ވަކި އަދަދެއްގެ ގޯތި ބޯހިޔާވަހިކަމަށް
ދޫކުރަން އޮތީ ވަކިވަރަކަށް ބަހާލައިގެން 10 އަހަރުގެ ތެރޭގައި. ދެން 100 ބިން ކަންނޭނގެ ފައިސާ ހޯދަން ވިއްކަން
އޮތީ. އެ ބިންތައް އޮތީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެކަށީގެންވާ ހަމަ ރަނގަޅު ބޮޑު އަގަކަށްހެން ވިއްކަން. އެއީ މާލީ ގޮތުން
އެބޭފުޅުންނަށް އެ ދިމާވެފައިވާ ދަތިތައް ޙައްލުކުރުމަށްޓަކައި ވިއްކަން ނިންމި ބިންތަކެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު
ލިބެނީ. އެތަންކޮޅު ދެން އޮޅުންއަރާތީ ހަމަ ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ. ދެން އަނެއް ސުވާލަކީ، ތިބޭފުޅުންގެ ޕްރޮޖެކްޓްތައް
އޮޑިޓުކޮށްފައި، 6 ޕްރޮޖެކްޓެއް އޮޑިޓުކޮށްފައިވާ ކަމަށް އެބަ އޮތް 2018 ގައި. ދެން އެއީ ކޮން ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއްތޯ؟
މިހާރު މި ކުރިއަށްދާ ބޮޑެތި ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ތެރެއިން ޕްރޮޖެކްޓެއް އޮޑިޓު ކުރެވުނުތޯ؟ ނޫނިއްޔާ އެއީ ކޮން
ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއްތޯ؟ ދެން ހަމަ މިއާއެކު ސްޕެޝަލް އޮޑިޓެއް ވެސް 7 ކޮށްފައިވޭ، 7 އޮޑިޓެއް. ސްޕެޝަލް އޮޑިޓް.
އެހެންވީމާ، މިއީ އެކައްޗެއްތޯ؟ ނޫނިއްޔާ ތަފާތު އޮޑިޓެއްތޯ؟ މިދިޔަ ތަފާތު ތަންތަނެއްތޯ؟ ދެން އެހެންވީމަ މި ސުވާލުތައް
އަޅުގަނޑު މައިގަނޑު ގޮތުގައި. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާ ހަމަ ކޮށްލަން ބޭނުންވާ ސުވާލެއް،
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ފާހަގަކުރެއްވިފައި އެބަ ވޭތޯއޭ ، މިހާރު ރާއްޖޭގައި މި ހިނގާ ބޮޑެތި ޕްރޮޖެކްޓުތައް؛ އައި.ޖީ.އެމް.އެޗްގައި
މި އަޅާ ދަރުމަވަންތަ ހޮސްޕިޓަލް، ނޫނިއްޔާ ބުރިޖު، ނޫނިއްޔާ އެއަރޕޯޓު ކަހަލަ ތަންތަން ކޮރަޕްޝަނަށް މަގުފަހިވާ
10

ގޮތަށް ނޫނިއްޔާ ދައުލަތުގެ ފައިސާ ނަހަމަ ގޮތުގައި ކުރެވިފައި ވާ ކަމަށް މިހާތަނަށް އެއްވެސް ވަރަކަށް
ރިޕޯޓުކުރެވިފައިވޭތޯ؟ ނުވަތަ ބެލިފައިވާނެތޯ؟ އެ ސުވާލުތައް ދެން އަޅުގަނޑު.
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔަތު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް. އާދެ، އެންމެ ފަހު ސުވާލު އިނގޭތޯ. އެއަރޕޯޓު، ބުރިޖު އަދި ހޮސްޕިޓަލް
އިނގޭތޯ. ދެން އޮޑިޓެއް ކޮށް ، އަޅުގަނޑުމެން އަދި މި އަހަރަށް މި ޕްލޭންކުރީ. އިނގޭތޯ. އޭރު އޮޑިޓް އަދި އަޅު ގަނޑުމެން
ނުފައްޓަން. އެހެންވީމާ، މި ވަގުތު ކޮރަޕްޝަނަށް މަގުފަހިވާ ގޮތަށް ކަމެއް ހިނގާފައި ހުރީއެކޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ދަންނަވަން ދަތިވާނެ. ދެން ފާހަގަކުރެއްވި އެޗް.ޑީ.ސީގެ އިނގޭތޯ. އެޗް.ޑީ.ސީގެ އޮޑިޓް މަސައްކަތް މިހާރު ކުރިއަށް މި
ދަނީ. އަޅުގަނޑު މިދެންނެވީ އެ ބޭފުޅުން، އެޗް.ޑީ.ސީގެ ޓެކްނިކަލް ބޭފުޅުން ހުށަހަޅާފައި އޮތް ޕެޓިޝަންގައި އޮތް
ޕޭޕަރގެ އަލީގައި ދެންނެވީ އިނގޭތޯ އޭގައި ހުރި އަގުތައް. އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ އަގު އޭގައި ހިމެނިފައި ކަނޑައެޅިފައި
އޮތް އަގެއް. އެހެންނަމަވެސް، އެ ފައިސާ، މުއްދަތު 10 އަހަރަށް ބަހާލައިގެން ފައިސާ ލިބޭ ގޮތަށް ހަމަޖެއްސީމަ
ޙަޤީޤަތުގައި އެ ކޮސްޓް ސްކެއަރ ފޫޓަކަށް ޖެހޭ އަގު 400 ކަނޑައެޅިފައި އޮތް އަދަދަށް ވު ރެ ވެސް ދަށްވާނެ ވާހަކަ
އެބޭފުޅުން. އެހެންވީމާ، އެ މަސައްކަތަކީ ވެސް މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން އޮޑިޓްކުރަމުން އޭގެ ދިރާސާ، އަނެއްކާވެސް
އެބޭފުޅުން ކޮށްފައި ހުރި ދިރާސާ ރަނގަޅުތޯ ވެސް ބަލަމުން އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ އިނގޭތޯ. އެ ރިޕޯޓަށް ފަހު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއަށް ތި ކުރެއްވި ސުވާލަށް ވަރަށް ސާފު ޖަވާބެއް ލިބިގެންދާނެ. ދެން ފާހަގަކުރެއްވި ޕްރޮޖެކްޓުތައް؛
ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގައި މިހާރު މި ހިމެނިފައި މި އޮތީ ޑޯނަރ ފަންޑެޑް ޕްރޮޖެކްޓްސް މީގެތެރޭގައި މި އުޅެނީ އިނގޭތޯ.
ދައުލަތުގެ ލޯނުގެ އެހީގެ ގޮތުގައި، ގްރާންޓު ގެ ގޮތުގައި. ވޯލްޑް ބޭންކުގެ އެހީގެ ގޮތުގައި ލިބިފައި ހުރި ފައިސާއިން
ހިންގޭ ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ. ދެން މީގައި ސްޕެޝަލް އޮޑިޓް އަދި ކޮމްޕްލަޔަންސް އޮޑިޓް އޭގެ ތަފްސީލު އައިމަން
ދަންނަވަންވީނޫންތޯ.
އެސިސްޓެންޓް އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އިބްރާހީމް އައިމަން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. މައިގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ސްޕެޝަލް އޮޑިޓް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކުރެވެނީ ދައުލަތުގެ ތެރޭގައި
އިސްރާފެއް، ބޮޑެތި އިސްރާފެއް ނުވަތަ ކޮރަޕްޝަނެއް ނުވަތަ ޚިޔާނާތަކަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކަހަލަ މައްސަލައެއް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވިއްޖެއްޔާ އެކަހަލަ ކަންތައްތައް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ޕަބްލިޝްކޮށްފައި މިހިރަ
ސްޕެޝަލް އޮޑިޓުގެ ތެރޭގައި މިހާރު ހިމެނޭނެ، އާސަންދަ ކުންފުނިން ހުޅުމާލެ ހޮސްޕިޓަލަށް ކުރެވިގެންދިޔަ ޚަރަދު.
އާސަންދަ ސްކީމަށް ދޫކުރި ފައިސާގެ ތެރެއިން ކުރެވިފައި ހުރި ޚަރަދެއް ވީމަ ވަރަށް ބޮޑު ކޮންސަރނެއް ފިނޭންސް
މިނިސްޓްރީން ވެސް ނެންގެވި. ދެން ހަމައެއާއެކު ގއ. ހައުސިންގ ޕްރޮޖެކްޓްސް ؛ ސުނާމީގެ ކާރިސާއާ ގުޅިގެން
11

ހާލުގައި ޖެހުނު ފަރާތްތަކަށް ބޯ ހިޔާވަހިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ހިންގުނު ވަރަށް ބޮޑު މަޝްރޫޢެއް. އެއީ ވެސް ސަޢޫދީގެ
ލޯނު އެހީގެ ދަށުން ކުރެވިގެންދިޔަ ޕްރޮޖެކްޓެއް. އެހެންނަމަވެސް، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ގާތްގަނޑަކަށް 50% އިތުރަށް
ޚަރަދުވެގެންގޮއްސަ އޮތް ޕްރޮޖެކްޓެއް. އެކަހަލަ ބޮޑެތި ކަންތައްތައް ހިމެނޭ އޮޑިޓުތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން ސްޕެޝަލް
އޮޑިޓުގެ ގޮތުގައި. ދެން މިގޮތުން، އަޅުގަނޑު ސީދާ ހުރިހާ ރިޕޯޓުތަކެއްގެ ތަފްސީލު ދަންނަވަން ތަންކޮޅެއް އުނދަގޫ.
އެހެންވީމާ، އެކަހަލަ ބޮޑެތި މައްސަލަތައ ހިމެނޭ ރިޕޯޓުތައް އަޅުގަނޑުމެން އާއްމު ގޮތެއްގައި ސްޕެޝަލް އޮޑިޓުގެ
ގޮތުގައި ކުރިއަށްގެންގޮސްފައި ހުންނާނީ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަސްލު އަޅުގަނޑުގެ ކޮންސަރނަކީ ވެލިޔު ޕްރައިޒް
އިނގޭތޯ. އެޗް.ޑީ.ސީގެ ފެއަރ ވެލުއޭޝަން ހެދިއިރު، ލޭންޑުގެ ފެއަރ ވެލުއޭޝަން ހެދިއިރު، އޮންނާނެ ވަރަށް ބޮޑު
ޕްރައިޒެ އް. މާނައަކީ، މާކެޓު ރޭޓު ވަރަށް ބޮޑުވާނެ. 400 ރުފިޔާއެއް ނޫން ޙަޤީޤަތުގައި އިނގޭތޯ. އަނެއްކާ އެ
ބޭފުޅުންގެ ޑިވެލޮޕްމަންޓު ޕްލޭން ހުރި ގޮތުން ނުހުންނާނެ އެގޮތަށް އެހާ ކުޑަ ރޭޓެއްގައި ވިއްކާކަށެއް. ހުންނާނީ
ޑިމާންޑިންގ މާކެޓު ޕްރައިޒް ގަ އި، ކޮމްޕެޓެޓިވް ރޭޓެއްގައި ވިއްކާ ގޮތަށް ޕްލޭން ވެސް ހެދިފައި އޮތީ. އެހެންވީމާ، އެ
ކޮންސަރން އަޅުގަނޑުމެން މި ގެންނަނީ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުاله.
اله
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދު އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔަތު މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއަށް ވަޑައިގެން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޢުލޫމާތު ދެއްވާ ކަމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު އަދާކުރަން. އަދި އެ އިދާރާގެ
އެހެން މުވައްޒަފުންނަށް ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު އަދާކުރަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައި އޮތް މަޢުލޫމާތުގައި
އެބައޮވޭ، 186 އޮޑިޓެއް މިހާތަނަށް މި އަހަރު ތެރޭގައި ކުރައްވާފައި އޮތް ކަމަށް. އަޅުގަނޑަށް ތަފްސީލުކޮށްދެވިދާނެތޯ،
އަޅުގަނޑަށް އަޅުގަނޑު ބޭނުންވޭ ކުންފުނިތައް، 25 ކުންފުނީގެ ވާހަކަ މި އަންނަނީ. މިއީ ކޮން ކުންފުނިތަކެއްކަން
ތަފްސީލުކޮށް ދެއްވިދާނެތޯ؟ ދެން އަދި އެބައޮތް 13 މިނިސްޓްރީއެއްގެ ވާހަކަ ވެސް. އެއީ ކޮން މިނިސްޓްރީތަކެއްކަން
ތަފްސީލުކޮށްދެއްވައިފިއްޔާ އަޅުގަނޑަށް ތަންކޮޅެއް ފަސޭހަވެގެންދާނެ މި ސުވާލުތައް. ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން
މި ދިޔައީ 2018، ވޭތުވެދިޔަ 5 އަހަރުގެ ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި ކުންފުނިތަކުގެ ވާހަކަ އާއްމުކޮށް މި ދެއްކެނީ.
ކުންފުނިތަކުގެ ހާލަތާ ބެހޭ ގޮތުން މި ވާހަކަދެއްކެނީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް ކަންބޮޑުވުންތަކެއް އެބަހުރި. ޚާއްޞަކޮށް
ދައުލަތަށް އާމްދަނީ ލިބޭ ކުންފުނިތަކުގައި ވަރަށް ބޮޑެތި ކަންތައްތަކެއް ހިނގައިދިޔަކަން ފާހަގަކުރެވިފައި މި ހުންނަނީ.
މިސާލަކަށް އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް ފަހަގަކުރައްވައިފި، އެޗް.ޑީ.ސީ ފަދަ ތަންތަނުގައި މާލީ ހާލަތާ
12

ގުޅޭގޮތުން، އަދި އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ވިދާޅުވެއްޖެ، ކުންފުނިތަކުގެ ކޭޝް ފްލޯއާ އި އައުޓު ޑޭޓް، މިއީ ވަރަށް ބޮޑު
ކަންބޮޑުވުންތަކެއް ހުރި ކަންތައްތަކެއްގެ ވާހަކަ. ދެން ހަމަ އެގޮތަށް އެމް.ޓީ.ސީ.ސީ ވެ ސް، އަޅުގަނޑުމެން އެބަ
ބަލަންޖެހޭ ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތަށް އާމްދަނީ ލިބޭ ވަސީލަތްތައް މި ހުންނަނީ ބޮޑެތި ކުންފުނިތަކުގައި . އެމް.ޓީ.ސީ.ސީ،
އެމް.ޕީ.އެލް، އެސް،ޓީ،އޯ މިފަދަ ތަންތާނގައި. މި ހާލަތު އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބޭނުންވޭ. އާ ސަރުކާރު ހަވާލުވުމާއެކީ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެންމެ ބޮޑު ކަންބޮޑުވުންތަކެއް ހުރީ އާމްދަނީ ލިބެންހުރި ތަންތާނގެ ހާލަތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަދި
މިހާތަނަށް ބެލިބެލުމުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިނގޭނެ މިންވަރަށް ނެތް. އެއީ 2018 ގައި އޮޑިޓުތަކެއް، 25 ކުންފުނި
އޮޑިޓުކުރި ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެންގެ މަޢުލޫމާތު ޝީޓުގައި އެބައޮތް. މި ކުންފުނިތައް ހިމެނޭނެތޯ؟ މިހާރު ދައުލަތަށް
އާމްދަނީ ލިބޭ ކުންފުނިތަކުގެ ތެރެއިން ބޮޑެތި ކުންފުނިތައް، ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި އެސް.ޓީ.އޯ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔައީ، ކުރީގައި އެސް.ޓީ.އޯއަކީ ވަރަށް ފައިދާވާ ކުންފުންޏެއް. އެހެންނަމަވެސް، އޭގެތެރެއަށް
ސަބްސިޑިއަރީ ކުންފުންޏަށް ވަދެގެންދިޔަ، މިފްކޯ. މިފްކޯއަކީ ބަނގުރޫޓުވެފައި އޮތް ކުންފުންޏެއްގެ ގޮތުގައި
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިނގެނީ. އަދިވެސް މި އުޅެނީ މިފްކޯއިން އަރައިނުގަނެވިގެން. އެހެންވީމާ، މިފްކޯގެ ހާލަތާ އަދި
އެސް.ޓީ.އޯ ތެރެއަށް މިފްކޯ ސަބްސިޑިއަރީ ކުންފުންޏެއް ގޮތަށް ވަދެގެންދިއުމާއެކު، އެސް.ޓީ.އޯ ހާލަތާ، އަޅުގަނޑު
މިދެންނެވި އެމް.ޕީ.އެލްއާ އި، އެމް.ޓީ.ސީ.ސީ، މި ކުންފުނިތަކުގެ ހާލަތަކީ ކޮބައިތޯ ތަފްސީލުކޮށް ވިދާޅުވެދެއްވިދާނެތޯ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔަތު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. ވިދާޅުވި ރިޕޯޓުތައް ދެއްތޯ .މި 25 ރިޕޯޓަކީ، އެސް.އޯ.އެސްއަކީ ކޮބައިތޯ ދެއްތޯ؟ އެ
ތަފްސީލު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިޔުމުން ފޮނުވާލަދެވިދާނެ އިނގޭތޯ. ދެން މީގައި 25 ސްޓޭޓް އޯން އެންޓަޕްރައިޒަސް
ތެރޭގައި ޕަބްލިކު ލިމިޑެޓް ކުންފުނިތަކެއް ނުހިމެނޭ އިނގޭތޯ. ޕަބްލިކް ލިމިޑެޓް ކުންފުނިތައް، އާ އްމު ރައްޔިތުން
ހިއްސާވާ ކުންފުނިތައް ވީމަ މި އޮންނަނީ ބޯޑަށް އެ ބާރު ދީފައި އޮޑިޓަރުން ކަނޑައަޅަން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެ
އޮޑިޓުތަކުގައި އެއްވެސް ވަރަ ކަށް އަޅުގަނޑުމެންނެއް އިންވޯލްވެއް ނުވާނެ އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، އެހެން ކިޔާފައި
އަޅުގަނޑުމެން ދުލެއް ނުކޮށްލަން އިނގޭތޯ. ޕަބްލިޝްކުރެވޭ އޮޑިޓެޑް މާލީ ބަޔާނާއެކީ ހަމަ އޮޑިޓަރ ދޭނެ މެނޭޖުމަންޓަށް
ދޭ މެނޭޖުމަންޓު ކޮމެންޓްސް އިނގޭތޯ. އޭގަ އި ހުންނާނެ ތަފްސީލުކޮށް، އެ ކުންފުންޏެއްގަ އި ދިމާވާ ކަންކަން. ދެން
އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ ޕީ.އެލް.ސީގެ، ޕްބަލިކު ކުންފުނިތަކުގެ މެނޭޖުމަންޓު ލެޓަރ އެބަ ހޯދަން. ދެން އޭގެ ދިރާސާތައް
އަޅުގަނޑު ކުރަމުން މި ދަނީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެ މަސައްކަތް ފަށައިފިން. އެހެންވީމާ، މި ދަނޑިވަޅުގައި ވަކިވަކި
ކުންފުނިތަކުގެ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ވަގުތު ވެސް ނެތް ކަންނޭނގެ ދެއްތޯ އެ ތަފްސީލަށް ގޮސް އަޅުގަނޑު؛
އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ހަމަ ގަބޫލުކުރަނީ ކުރިއަށް އޮތް ދުވަސްތަކުގައި މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ
ހުރިހާ ކުންފުނިތަކުގެ ފައިނޭންޝަލް ހެލްތު ހުށަހެޅިދާނެ. ދެން އަދި އޮޑިޓަށް ވަގުތު ނަގާނެ. ހަމަ ތަފާތު
13

ޑިސްޓިންކްޝަން އެބަޖެހޭ އަންޑަސްޓޭންޑުވާން އިނގޭތޯ. އޮޑިޓެއް ކުރެވޭ ކަމަށް ވަންޏާ ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް
އަޅުގަނޑުމެން ޑޮކިޔުމަންޓުތައް ހޯދައިގެން އެއަށް ވަގުތު ނަގާނެ. އެހެންނަމަވެސް، ކުންފުނިތަކުގެ މާލީ ހާލަތު
ދެނެގަނެ، ތި ބޭފުޅުންނަށް އެ ޕްރެޒެންޓު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮށްލެވިދާނެ އިނގޭތޯ. ދެން ފާހަގަކުރެއްވި، އެސް.ޓީ.އޯ ؛
މިފްކޯ ފަހުން ކޮންސެލިޑޭޓުކޮށްގެން ދިމާވި ދަތިތަކުގެ ވާހަ ކަ. ދެން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އަޅުގަނޑު ވެސް ޚަބަރު
ކީން އިނގޭތޯ މިފްކޯގެ ހާލަތު ވަރަށް ރަނގަޅަށް ޕްރައިވަޓައިޒޭޝަން ބޯޑުގެ ނިޒާރު ވަނީ ތި ބޭފުޅުންގެ އެޓެންޝަނަށް
ގެނެސްފަ. ދެން އެ ހުންނަނީ އެއްކަލަ ގަވަރނަންސް ނޫނީ ސަރުކާރު ލެވަލްގަ އި ނަގަންޖެހޭ ޑިސިޝަންސް އެ އީ
އިނގޭތޯ. އެ އީ ރަނގަޅަށް ދިރާސާކުރެވިފައި ނެގެންޖެހޭ ޑިސިޝަންސް އިނގޭތޯ. ކުންފުނިތައް އުވާލުން. ދެން
އަޅުގަނޑަށް ވެސް އެބަ ފެނޭ ބައިވަރު ކުންފުނިތައް ހަމަ ހިނގަމުންދާ ތަން. ދެން ވަކި ހިސާބަކުން އުވައިލެވޭ މަންޒަރު
އިނގޭތޯ. މިސާލަކަށް ރޯޑް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިނގޭތޯ. ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ނަގައިގެން، ދެން އަނެއްހެން
ވަރަށް މުހިއްމު މަސައްކަތްތަކެއް ވެސް ކޮށްފައި ވެސް އެބަހުރި އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، އަބަދުވެސް ދައުލަތުން
ފައިސާ ދޭންޖެހޭ، ބަރޯސާވެފައި އޮންނަ ކުންފުންޏަކަށް ވެ، އަމިއްލަ ފައިމައްޗަށް ތެދުވެވޭ ގޮތެއް ނުފެނޭ. އާދެ!
ސަރުކާރުގެ މި ހިންގާ ޕްރޮޖެކްޓުތައް އިޢުލާންކުރެވޭ ގޮތަށް އެ ބޭފުޅުން އަމިއްލައަށް އެއަށް އެސްޓިމޭޓު ފޮނުވައިގެން
ޕްރޮޖެކްޓު ނަގާފައި އެބަހުރި. ކެޕޭސިޓީ ނެތީމަ އަނެއްކާ ސަބް ކޮންޓްރެކްޓުކޮށްފައި އެބަހުރި ބޮޑު އަގުގައި އިނގޭތޯ.
މިއީ ވެސް ހަމަ އެންޑް އޮފް ދަ ޑޭ އަދި ދައުލަތަށް ކުޑަ އަގެއް ވިޔަސް، ކުންފުނިން ބޮޑު އަގު ގައި ކުރާ ކަމަށް
ވަންޏާ ދައުލަތުން ފައިސާ ދޭ ކުންފުންޏެއް ވެއްޖެއްޔާ ހަމަ އެއް ތަނެއް ނޫންތޯ މި ފެންނަނީ އެހެންނޫންތޯ. އެހެންވީމާ،
އެއަށް ރަނގަޅު ނިންމުމެއް، ޑިސިޝަނެއް، ޕޮލިސީ ލެވަލްގެ ޑިސިޝަންތަކެއް ނެގެންޖެހޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް
ގަބޫލުކުރެވެނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލްފާޟިލް ޢަލީ ޝާހް. އާނ، ޢަބްދުاله.
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެންމެ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ވެސް ފާހަގަކުރައްވައިފި، ކުންފުނީގެ ހެލްތު، ގާތްގަނޑަކަށް ކިހާ މުއްދަތެއް ނަގައިފާނެތޯ؟
އަޅުގަނޑުމެން މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއަށް އެބަ ބޭނުންވޭ ކުންފުނީގެ ހާލަތު. ގާތްގަނޑަކަށް ކިހާ މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަން ކޮށްލެވިދާނެތޯ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔަތު ވާހަކަދެއްކެވުން:
14

އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު ތައްޔާރުކޮށްފައި ވެސް އެބަހުރި ސްޓޭޓް އޯން އެންޓިޓީސްތަކުގެ ފައިނޭންޝަލް ހެލްތު.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަންނަ ހަފްތާގެ އާދިއްތަ ދުވަހު ވެސް ހިއްސާކޮށްލެވިދާނެ. ދެން ޕަބްލިކު ކުންފުނިތަކަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަގުތުކޮޅެއް ބޭނުންވާނެ އިނގޭތޯ. ދެން އަޅުގަނޑު ބޭނުން ފުރުޞަތު ލިބޭ ކަމަށް ވަންޏާ ހަމަ
ޕްރެޒެންޓު ވެސް ކޮށްލަދޭން އިނގޭތޯ.
އެސިސްޓެންޓް އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އިބްރާހީމް އައިމަން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފައިނޭންޝަލް ހެލްތު ވެއްޖެއްޔާ އެއީ އެނަލިސިސްއެއް އިނގޭތޯ. ދެން ތި ބޭފުޅުން ފައިނޭންޝަލް ހެލްތު އަނެއްހެން
އިންވެސްޓިގޭޓު ކުރަން ބޭނުންވާ ކަމަށް ވަންޏާ ތަންކޮޅެއް ޑީޕްކޮށް ދާންޖެހޭނެ އިނގޭތޯ.
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔަތު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެން ތި ބޭފުޅުންނަށް އެ ލަފާ ދޭނަން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން ނިންމާފައި ތި ބޭފުޅުންނަށް ބޭނުންވަނީ ކޮން
މަޢުލޫމާތެއްކަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނިންމާފައި ޕްރެޒެންޓުކޮށްލެވޭނެ އިނގޭތޯ.
އެސިސްޓެންޓް އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އިބްރާހީމް އައިމަން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހުރިހާ ކަންތައް ވެގެންދިޔައިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނެތެއް ނޫންތޯ މި ކުންފުނިތަކުގެ ބޯޑު އޮފް ޑައިރެކްޓަރސް،
މެނޭޖިންގ ޑައިރެކްޓަރސް ގެނެވި، މިތާނގަ އި ކުއެއްޝަންސް ވެސް ކުރެވިފައި އެހެންނޫންތޯ، އެ ރިޕޯޓުތަކާ ގުޅޭ.
އަޅުގަނޑު އޮންނާނެ 25 ރިޕޯޓުސް ހުށަހަޅާފައި މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއަށް. އެ ރިޕޯޓުތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރިވިއުކުރެވި ،
އެ ސުވާލުތައް ކުރެވުނު ނަމަ، މެންބަރުން ވިލް ބީ ބެޓަރ އިންފޯމްޑް ދެން ނައު އޯލްސޯ އިނގޭތޯ. އެ ކަންތައްތަކަށް
ޕްރޯ އެކްޓިވްލީ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އި އްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލި ޝާހް.
ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޝާހް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅު ގަނޑު ވެސް ހަމަ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލާ އަދި އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ ޓީމަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން.
މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ބޮޑަށް ފާއިތުވެދިޔަ ދުވަސްތަކުގައި މި ދެކެވޭ އެއް ވާހަކައަކީ ، ދައުލަތުގެ އިސްރާފުގެ
ވާހަކަ. ދެން މިއީ ވަރަށް ބޮޑު ވާހަކައެއް. އެއްވެސް ގޮތަކަށް ސިޔާސީކުރުމުގެ ގޮތަކުން ނޫން އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ.
15

ދެން މީގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ހުރިހާ ރައްޔިތުން ވެސް ކަންބޮޑުވާ ދަރަޖައަކަށް މި އޮތީ. ދެން އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ،
މި ލިބޭ އާއްމު މަޢުލޫމާތުތަކާއި، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުން ތި ކުރައްވާ މަސައްކަތާ އަޅާބަ ލާއިރު، އަޅުގަނޑުމެން މި
ކޮމިޓީން ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި ކިހިނެއްތޯއޭ މަސައްކަތް ބައްޓަންކުރަންވީ؟ ކޮބައިތޯއޭ އެކަމުގަ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ
ލަފާފުޅަކީ؟ އަދި އަޅުގަނޑުމެން ސްޓޭޓް އޯން ކޮމްޕެނީތަކާއި، ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން ޚާއްޞަކޮށް ލޯކަލް މި
ފައިނޭންސާއި، ހިލޭ އެހީއަށް ބަރޯސާވެގެން މި ކުރާ މަސައްކަތުގެ އިތުރުން އެބަ ކުރޭ ދެއްތޯ، ކޮންޓްރެކްޓަރ
ފައިނޭންސްގެ އުސޫލުން ކުރާ މަސައްކަތްތަކެއް ވެސް. އެ މަސައްކަތްތަކުގެ ވެސް ވަރަށް ބޮޑެތި އިސްރާފުތަކުގެ ވާހަކަ،
އަދި ދިގު މުއްދަތަކަށް ނުނިމި މަޝްރޫޢުތައް މަޑުޖެހިގެންދިއުމުގެ ސަބަބުން ދައުލަތުގެ ކޮންމެވެސް އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް
އޮފީހުން ފާހަގަކުރައްވައިފި، ހައުސިންގ ޕްރޮޖެކްޓެއްގެ ވާހަކަ ވެސް. މި ބާވަތުގެ ވަރަށް ގިނަ ކަންކަމުގެ
ކަންބޮޑުވުންތައް އެބަހުރި އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު މި ދަނީ، މާލީ ހާލަތު މި ދަނީ
އެއްދުވަހުން އަނެއް ދުވަހަށް ހަމަ ރިސްކަކަށް ހުށަހެޅެމުން. ދާއިރުގައި؛ އެހެންވީމަ މި ކޮމިޓީއަށް، މުޅި މަޖިލީހަށް،
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާއި އަދި ދައުލަތުގެ އެހެން އިދާރާތަކުން މި މަސައްކަތް އެބަޖެހޭ އެކުވުންތެރިކަމާއި
ރޭވުންތެރިކަމާއެކު ޕްލޭނެއް އޮވެގެން މަސައްކަތްކުރަން. އެހެންވީމާ، މި ކަންކަން ރަނގަޅު އިންތިޒާމެއްގެ ތެރެއިން
ގެންދެވޭނެ ގޮތުގެ މަޝްވަރާ ، އަޅު ގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް ވާހަކަދައްކާލަން އެބަޖެހޭ. ގުޅި ގެން އަޅުގަނޑުމެން އެ
މަސައްކަތަށް އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ކޮންމެވެސް ކަހަލަ ޕްލޭންތަކެއް ނުވަތަ ޓައިމްލައިންތަކެއް ހަދަން. އޭރުން
ރައްޔިތުންނަށް ވެސް މި ކުރެވޭ ތުހުމަތުތަކުގައި ވެސް ކިހިނެއްތޯ އެ ކަންކަމުގެ ޙަޤީޤަތްތައް އޮތީ ރަނގަޅަށް
ސާފުވެގެންދާނެ. އެއް ކަމަކީ ، ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުންވެސް ބައެއް ފަހަރަށް އެބަ ތުހުމަތުކުރެވޭ އަސްލެއް ނެތް
ކަންކަމަށް ވެސް. އެހެންވީމާ، މި ހުރިހާ ކަމެއް ސާފުވެގެންދިއުމަށްޓަކައި މުޅި ދައުލަތަށް މި ދިއްކުރެވޭ ތުހުމަތުގެ
އިނގިލި ދިއްކުރުން ހުއްޓާލައި، މިކަން ސާފުކުރެވޭނެ މަގަކީ ކޮބައިތޯ؟ އެއީ އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ. ދެން އަޅުގަނޑު
ހިތުން ކުންފުނިތަކުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދައްކާއިރު ޚާއްޞަކޮށް ކޮންމެ އަހަރަކު ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަފެނޭ ހަމަ ޓެކްސް ޕޭޔަރުންގެ ފައިސާ ކުންފުނިތައް ހިންގުމަށްޓަކައި. އެ ކަންކަން
އިންތިޒާމުކުރެވޭނެ ރަނގަޅު ގޮތަކީ ވެސް ކޮބައިތޯ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ކަންނޭނގެ ދިރާސާކުރެވިގެން ބެލެން.
އެހެންވީމާ، މި ކޮމިޓީގެ މެންޑޭޓުގެ ތެރެއިން އެ ކަން ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮތް ޖާގަތަކަކީ ކޮބައިތޯ އޮޑިޓަރ
ޖެނެރަލް ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތުގައި؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔަތު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝުކުރިއްޔާ. ވަރަށް މުހިއްމު ސުވާލެއް އިނގޭތޯ. މީގައި ޙަޤީޤަތުގައި ސަރުކާރަކަށް ވެސް
ނޫނީ ދައުލަތަށް ވެސް ވަރަށް ވަރަށް މުހިއްމުވާނެ އިނގޭތޯ އެ ބޭފުޅުންގެ މާލިއްޔަތު ބޭނުންކުރަނީ އެންމެ ރަނގަޅު
16

ގޮތުގައިތޯ އަދި ނޫނީ ގާނޫނާއި ގަވާއިދުގެ ތެރެއިންތޯ، އޭގެ އެޝުއަރެންސެ އް ލިބެން އިނގޭތޯ. އެ އެޝުއަރެންސް ދޭ
ފަރާތަކީ ޙަޤީޤަތުގައި އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މާނައަކީ އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން، އަޅުގަނޑުމެންގެ
ރިޕޯޓުތައް ޓައިމްލީ ނިކުންނަން އެބަޖެހޭ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވޯކްޕްލޭން؛ ކޮންމެ ބަޖެޓެއް ކަނޑައެޅިގެން މި
ދަނީ ވޯކް ޕްލޭނެއް ހުށަހެޅި، އެ ވޯކް ޕްލޭންގައި ހުރި ރިޕޯޓުތައް ޕަބްލިޝްކުރެވޭތޯ، ނުކުރެވޭތޯ ބަލާ ފަރާތަކީ މާލިއްޔަތު
ކޮމިޓީ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން އެ ޒިންމާ ނަގާތޯ ބަލާ ފަރާތަކީ ވެސް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު މަސްއޫލިއްޔަތާ ހަ ވާލުވިއިރު، އޭރު އަހަރެއް ވަންދެން އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލަކު ނެތި، ނިޔާޒް އިބްރާހީމް 3
އަހަރު ހުރެފައި ހަވާލުވީ އިނގޭތޯ. އޭރު އޮޑިޓުތައް ވަރަށް ލަސް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެންމެ އިސްކަމެއް
ދިނީ އިނގޭތޯ ޓީމް، ހަމަ އޭރުގެ ވެސް ޓީމް ހަމަ. ވަރަށް ޤާބިލު ބޭފުޅުން އިނގޭތޯ. ޗާޓަރޑް އެކައުންޓެންޓުން.
އަޅުގަނޑުގެ އޮފީހުގައި ވެސް ފަންސަވީހަކަށް ޗާޓަރޑް އެކައުންޓެންޓުން އެބައުޅޭ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މި ބޭފުޅުން
އިސްކަމެއް ދިނީ، މަސައްކަތް ބަދަލުކޮށްލައިގެން ވަގުތަށް، ބެކްލޮގް ކްލިއަރކޮށްފައި ވަގުތަށް ރިޕޯޓުތައް ނެރެން
އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މިހާރު ގާތްގަނޑަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ވަނީ އަރައި ހަމަކުރެވިފައި އިނގޭތޯ. 3
މިނިސްޓްރީއެއް ފިޔަވައި، ބޮޑު ތިން މިނިސްޓްރީއެއް ފިޔަވައި ހުރިހާ މިނިސްޓްރީތަ ކެއްގެ ވެސް ރިޕޯޓުތައް
ޕަބްލިޝްކުރެވިފައި މިހިރީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ތި ޕޮއިންޓުގައި ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، އެ ރިޕޯޓުގައި
ހުރި ކަންކަން އިނގޭތޯ އިޞްލާޙުކުރަން؛ އަޅުގަނޑުމެން އެބަދެން ކޮންމެ ރިޕޯޓެއްގައި ރިކޮމަންޑޭޝަންތަކެއް އިނގޭތޯ.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނި ހަމަ އެ ރިކޮމަންޑޭޝަންތައް ތަކުރާރުވާ ތަން އިނގޭތޯ. އެކަ ން އެބަޖެހޭ ރަނގަޅުވާން
އިނގޭތޯ. ޒިންމާ ނަގައިގެން އަޅުގަނޑުމެން ދޭ ރިކޮމަންޑޭޝަންތައް ރަނގަޅުކުރަން ، ޙައްލުކުރަން ވުޒާރާގެ
އިސްވެރިއެއް، ނޫނިއްޔާ ކުންފުނިތައް ވިޔަސް އިނގޭތޯ. މި ކަންކަން ޙައްލުކުރާ ތަން އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުފެނޭ
އިނގޭތޯ. އަނެއްކާ ކުންފުނިތައް ވެއްޖެއްޔާ ތަފާތުކޮށް ހިންގާ ތަފާތު މަސައްކަތްތަކެއް. އެކަމަކު ކޮމަންކޮށް އެބަހުރި
އިޝޫޒް. މި ކޮމަން އިޝޫޒް ވެސް އެބަޖެހޭ ހައްލުކުރަން މަސައްކަތްކުރަން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރަނީ ހަމަ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއާއެކީ، ތި ބޭފުޅުންނާއެކީ މަސައްކަތްކުރެއްވިއްޖެއްޔާ އިނގޭތޯ، އެ ކަންކަން
ޙައްލުކުރެވިދާނެ. އަޅު ގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވިދާނެ ޙައްލުކުރަން ބޭނުންވާ ކަމަށް. ދެން ތަކުރާރުވާ ކަމަށް ވަންޏާ
ސުވާލުކުރެވިދާނެ އިނގޭތޯ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މިތިބީ ހަމަ ކުރިން ފާހަގަކުރިހެން، މިހެން ހުރި މޭޖަރ ކަންކަން
ހަމަ ތިބޭފުޅުންގެ އެޓެންޝަނަށް؛ އަޅުގަނޑު ވެސް ބޭނުމެއް ނޫން އިނގޭތޯ ހަމަ ރިޕޯޓެއް ނެރެލާފައި، ދެން
އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތުގައި ވެސް އޭރުން ރިކޮގްނިޝަނެއް ވެސް ނުލިބޭ އިނގޭތޯ. މީޑިއާ ހެޑްލައިނަކަށް
އަރައިފިއްޔާ އިނގޭތޯ ކުންފުނިތައް ވެސް އެޓެންޝަނަށް އަންނަނީ. މިނިސްޓްރީތައް ވެސް އެޓެންޝަނަށް ވެސް
އަންނަނީ. އަދި އެހެން ފަރާތްތަށް ވެސް އެޓެންޝަނަށް މި އަންނަނީ. އެކަމަކު އޭގެ ބަދަލުގައި ހިންގަވާށޭ މި
އެއްޗެހިތައް މަޝްވަރާކުރެވެން އިނގޭތޯ. އެނަލައިޒުކުރެވެން. ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ރިޕޯޓެއް؛ ދެން އޭގެއިތުރަށް،
17

އަޅުގަނޑު ހަމަ ބޭނުން ތި ބޭފުޅުންނަށް ފާހަގަކުރަން، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހަކީ ޙަޤީޤަތުގައި ވަރަށް ޕްރޮފެޝަނަލް
ބޭފުޅުން ތިބި ތަނެއް. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުމެއް ނޫން ހަމައެކަނި ރިޕޯޓު ނެރުމުގެ ބަދަލުގައި ، މި ބޭފުޅުންގެ ނޮލެޖު
އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން، އޭގެ ބޭނުންހިފައި ތި ބޭފުޅުންނަށް އަދި މަސައްކަތުގެ ބޭރުން ވެސް އިނގޭތޯ ކުންފުނިތަކުގެ
އެނަލިސިސް ވެސް ހަދައިދީ ، އަޅުގަނޑުމެންގެ އެސިސްޓެންސް ތި ބޭފުޅުންނަށް ދޭން ހަމަ ބޭނުން އިނގޭތޯ މި ކަންކަން
ޙައްލުކުރުމަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މި ވަގުތު އިތުރު މެންބަރެއް ނެތް އަޅުގަނޑަކަށް ނޯޓުކުރެވިފައެއް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢާމިރު.
ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، އަޅުގަނޑުގެ ވަގުތު ވެސް ބާކީއޮތީމައާއެކު އަޅުގަ ނޑު ހަމަ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލަށް އަހައިލާނަން. ދެންމެ
ފާހަގަކުރައްވައިފި އެމް.އާރު.ޑީ.ސީގެ ވާހަކަ އިނގޭތޯ. އެމް.އާރު.ޑީ.ސީގައި ބައިވަރު ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ހަވާލުވެފައި ހުރެ،
ދެންމެ ވިދާޅުވެއްޖެ ހަމަ ކޮންޓްރެކްޓުކުރެވިފައި ހުރިއިރުގައި އެމް.އާރު.ޑީ.ސީ އުވާލެވިގެންދިޔައިމާ މިކަމުން އަސްލު
ޙަޤީޤަތުގައި އޮޑިޓަށް ފާހަގަކުރެވިފައި އޮތް ކަމަކީ ކޮބައިތޯ؟ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަންބޮޑުވުން ޙަޤީޤަތުގައި އެބަހުރި. ތި
ވިދާޅުވިހެން އަޅުގަނޑުމެން މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެމް.އާރު.ޑީ.ސީގެ ބޭފުޅުން މި ކޮމިޓީއަށް
ހާޒިރުކޮށް، އަޅުގަނޑުމެން އެބޭފުޅުންނަށް ހިތްދަމައިލެވޭނީ ކޮންގޮތަކުންތޯ ބަލައި، އުވާލުމުގެ ބަދަލުގައި ހިތްދަމައިލެވޭނެ
ގޮތްތަކެއް ހަދައިދިނުމަށް ޓަކައި މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ދެވެންހުރި އެއްބާރުލުމެއް ވެސް ދޭނެކަމުގެ ކޮމިޓުމަންޓު ވެސް
ދީފައި އޮއްވާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަން ކުރެވިގެންދިޔައީ. އެހެންވީމާ، މިކަމުގައި އަސްލު އެ މަސައްކަތްތަކާއި،
އެކަންކަމަށް ޙަޤީޤަތުގައި ވެގެންދާނީ؛ ކޮބައިތޯއޭ އޮޑިޓަށް ފާހަގަވެފައި އޮތް ކަމަކީ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ޑިރެކްޓަރ އަޙްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް. އަޅުގަނޑަކީ އަސްލަމް އިނގޭތޯ. ޑިރެކްޓަރ ކޮމްޕްލަޔަންސް އެންޑް ސްޕެޝަލް އޮޑިޓު.
އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް އެބަ ގެންދަން އެމް.އާރު.ޑީ.ސީ ގެ ޕްރޮކިޔުމަންޓު އޮޑިޓެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް
އެމް.އާރު.ޑީ.ސީގެ މިހާރުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ އޮޑިޓުގެ ސްކޯޕުގައި މި ހިމެނެނީ ޕްރޮކިޔުމަންޓާއި ދީފައި ހުރި
ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އަދި އޮޑިޓު މިހާރު ފީލްޑު ވޯކް ނިންމުމުގެ މަރުޙަލާގައި މި އުޅެނީ.
އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ސްކޯޕް އިތުރުކޮށްލަން ކޮމިޓީން ބޭނުންފުޅުވާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެންނާ
އަދި އޭގެއިތުރަށް އެހެން ކަންކަން ބަލަން ބޭނުންފުޅުވާ ކަމަށް ވަންޏާ ހިމަނައިގެން މި އޮޑިޓު ގެ ތެރޭގައި
18

ކުރިއަށްގެންދެވިދާނެ އިނގޭތޯ. އެއީ ދެން މީގައި ޕްރޮޖެކްޓުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮޑިޓެއް ކުރަމުންދާތީވެ،
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮޑިޓު ނިމުނީމަ އޭގެ ކޮންކްލޫޝަނަކަށް އާދެވޭނީ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަކި އެއްޗެއް
ދަންނަވަން ވަރަށް އުނދަގޫވާނެ. މިސާލަކަށް މިވެނި ގޮތަކަށޭ އެކަން ހިނގާފައި ހުރީ. އެހެންވީމާ، ސްކޯޕް އިތުރުކުރަން
ބޭނުންފުޅުވަންޏާ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސްކޯޕް އިތުރުކޮށްގެން އެމް.އާރު.ޑީ.ސީގެ މަސައްކަތުގައި އޮޑިޓު
ކުރިއަށްގެންދެވިދާނެ އިނގޭތޯ.
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ބޭފުޅަކު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް. އެމް.އާރު.ޑީ.ސީގެ ވާހަކަ ވިދާޅުވީމަ، އަޅުގަނޑު އޮންނާނެ ހަމަ އެމް.އާރު.ޑީ.ސީ އަށް ޕާފޯމެންސް
އޮޑިޓެއް ވެސް ކޮށްފައި އިނގޭތޯ. އޭގައި ހަމަ ކުންފުނީގެ ފައިނޭންޝަލް އެނަލިސިސްތަކެއް ވެސް ހިމެނިގެންގޮއްސަ
އޮންނާނީ. އެހެންވީމާ، އެއީ މި ކޮމިޓީއަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާފައި އޮންނާނެ ޕާފޯމެންސް އޮޑިޓެއް އެމް.އާރު.ޑީ.ސީގެ.
އޭގައި ވެސް ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް ހުންނާނެ ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ފާހަގަކޮށްފަ. ދެން އެމް.އާރު.ޑީ.ސީގަ އި
މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި މހިނގަ އިދިޔަ ކަމަކީ، ސަރުކާރުން ޕްރޮޖެކްޓުތައް ހަވާލުކުރީމަ ސަބް ކޮންޓްރެކްޓް ކުރުން
މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި މި އޮންނަނީ. ދެން އެ ބޭފުޅުންގެ ކެޕޭސިޓީ އަށްވުރެ ޙަޤީޤަތުގައި ވަރަށް ބޮޑު ކެޕޭސިޓީއެއްގައި
މަސައްކަތްކުރަންޖެހިވަޑައިގަތީ. އެހެންވީމާ، ވަރަށްގިނަ މަސައްކަތްތަކެއްގައި ސަބްކޮންޓްރެކްޓުގައި ގެންދިޔަ.
އެހެންވީމާ، އެ ދިޔުމުގައި ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ޑެލިވަރނުވެ ދިޔުމާ، މި ކަންތައްތައް ބޮޑަށް ފާހަގަވީ. ދެން އަސްލަމް އެ
ފާހަގަކުރެވިހެން، ޕްރޮކިޔުމެންޓު އެއީ އެންމެ މުހިންމު އެއް އޭރިޔާ. އެހެންވީމާ، އެ އޭރިޔާގައި ހުރި މައްސަލަތައް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހެދޭ އޮޑިޓު ގެ ތެރެއިން ފާހަގަވެގެންދާނެ. މިދެންނެވިހެން ޕާފޯމެންސް އޮޑިޓެއް އޮންނާނެ މިހާރުވެސް
ހެދިފަ. ކުންފުނީގެ ފައިނޭންޝަލް އެނަލިސިސްތަކެއް އެ ރިޕޯޓުގައި ވެސް ހަމަ ހިމެނިފައި ހުންނާނެ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޢަބްދުލްޣަފޫރު.
ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލަން ބޭނުން، ތިބޭފުޅުން އާއްމު އޮޑިޓެއް ހެދުމަކުންނެއް އެހާބޮޑަކަށް ކޮރަޕްޝަނާއި ހިނގާފައި
ހުރި މައްސަލައިގެ ތެރެއަށް ނުވަދެވޭ. މިސާލަކަށް އެ އޮންނަ ބިޑުގެ އުސޫލުންނާއި މިކަންކަމުން އެކަންކަން ގޮސްފައި
ހުންނަނީ. ދެން އެ ރިޕޯޓު ނެރުނީމާ މީޑިއާގައި ވެސް އަދި އެހެން އާއްމުން ވެސް ދެކެނީ އެތަނުގަ އި އެއްވެސް ކަހަލަ
ކޮރަޕްޝަނުގެ މައްސަލައެއް ނެތޭ. އޮޑިޓު އޮފީހުން ވެސް އެ އޮތީ ރިޕޯޓު ނެރެފައޭ، ބުނެފައޭ. ދެން ތަފާތު އޮޑިޓުތަކުންތާ
19

އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުންނަ މައްސަލަތައް ދެނެ މި ގަނެވެނީ. އެހެންވީމާ، އެބަޖެހޭ ޕަބްލިކަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ސާފުވާން،
ތަނެއްގައި ކޮރަޕްޝަން ހިނގާފައި އޮތް ނަމަ އެ ކޮރަޕްޝަން ބެލޭނީ މިވެނިއެވެނި ކަންތައްތަކެއް ކޮށްގެންކަން.
އެބޭފުޅުން އެހިސާބުން ނިންމަވަނީ އާއްމު އޮޑިޓެއް ހަދާލީމަ ވެސް އެ ދައްކަނީ ދޮގު ވާހަކައޭ. މި އޮތީ ވަރަށް ހަމަ
ސާފުކޮށްނޭ، މި ތަނުގައި ނެތޭ އެއްވެސް ކޮރަޕްޝަނު ގެ މައްސަލައެއް. އެކަމަކު އޮންނަ އުސޫލުން ބިޑުކޮށްގެން ހަމަ
ދީފައި އޮވެއްޖެއްޔާ އެހާބޮޑަކަށް ތިބޭފުޅުންނަކަށް ވެސް ނޯވޭ އެކަންކަން ގޮސްފައި ހުރީ މާލިއްޔަތު ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް
ކަމަށް ވަންޏާ ތިބޭފުޅުން ބުނުއްވާނެ ، އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނެތް ކަމަށް. އެހެންވީމާ، މި ކަންކަން ވަރަށް ބޮޑަށް
ޕަބްލިކަށް އެބަޖެހޭ އެވެއަރކުރުވަން މީޑި އާ ބޭނުންކޮށްގެން ނަމަވެސް، ނޫނީ އެހެން ގޮތަކުން ނަމަވެސް. އޭރުން
ޕަބްލިކަށް އެނގޭނީ މިވެނި ވައްތަރެއްގެ އޮޑިޓުކުރީމަކަން ކޮރަޕްޝަނާއި މި ކަންކަން ހިނގާފައި ހުރި ގޮތްތައް ބެލޭނީ.
މިވެނި ވައްތަރެއްގެ އޮޑިޓު ކުރީމަ މިވެނި އެއްޗެއްކަން ނިކުންނާނީ. އެއާ ބެހޭ ގޮތުން ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް
؟
ވިދާޅުވެދެއްވަފާނަންތޯ
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔާތު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. މީގައި އާއްމުކޮށް މިނިސްޓްރީތަކުގެ އޮޑިޓަކީ އެ ބޭފުޅުން ތައްޔާރުކުރާ މާލީ ބަޔާނަށް ދޭ
އޮޕީނިއަނެއް އިނގޭތޯ. ދެން އެ މިނިސްޓްރީތަކުގެ އޮޑިޓުގައި އެ އޮޕީނިއަން ދޭއިރު އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަން، މާލީ
ބަޔާން ތައްޔާރުކުރުމުގައި ހުންނަ އިޝޫތައް. އަދި އޭގެއިތުރަށް ގާނޫނަށް ކޮންޕްލަޔަންސް ކޮމްޕޯނަންޓްސް؛ އޭގެ މާނައަކީ
ގާނޫނަކުން ލާޒިމުކޮށްފައި ހުންނަ ކަންކަން ނުކުރެވިފައި ހުންނަނީ ކިހިނެއްތޯ ބަ ލަން. ހަމަ އޭގެއިތުރަށް ބަޖެޓު
ބޭނުންކޮށްފައި ހުންނަނީ ރަނގަޅަށްތޯ އަދި އޭގައި މާލިއްޔަތު ގާނޫނާއި ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށްތޯ ވެސް އަޅުގަނޑު އެ
ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކުރަން އިނގޭތޯ. ދެން އެހެން އެއީ މިނިސްޓްރީތައް އިނގޭތޯ. އޭގައި އާއްމުކޮށް ޕަބްލިޝްކޮށްލާއިރު،
ދެން އަޅުގަނޑުމެން އެކަމަކު ނުނިންމަން އިނގޭތޯ، މިއީ ކޮރަޕްޝަނަށް މަގުފަހިވާ ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން
ފާހަގަކުރަނީ އިނގޭތޯ. އޭގެ މާނައަކީ، އެހިސާބުން އަޅުގަނޑުމެން އެ ޕާސްކުރަން ތަޙުޤީޤީ އިދާރާއަށް އިނގޭތޯ.
އޭ.ސީ.ސީ އަށް. ޖިނާޢީ ކަންތައް ވެއްޖެއްޔާ، ޕޮލިހާ ވެސް އެބަހުރި ހިއްސާކޮށްފައި އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ދެން އެ
ބޭފުޅުން އެ ތަޙުޤީޤީ ބައި ކުރިއަށްގެންދާނީ. ގެންގޮސްފައި އަދި ކޯޓަކާ ހިސާބުން ނޫންތޯ ކޮރަޕްޝަން ޢަމަލެއްކަން މި
ނިންމަނީ. ދެން އޭގެއިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެން އެހެން ފާހަގަވަނީ ، މިސާލަކަށް އެޑިޔުކޭޝަނުގެ ޕް ރޮކިޔުމަންޓުގަ އި އިނގޭތޯ
ހުރީ މައްސަލަތަކެއް. އެހެންވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން ހިންގާނީ، ދެން އެހެން ފާހަގަވެއްޖެއްޔާ ދެން އަޅުގަނޑުމެން
ކުރަނީ ޚާއްޞަ އޮޑިޓެއް އެޑިޔުކޭޝަންގެ ޕްރޮކިޔުމަންޓަށް އިނގޭތޯ. ދެން ހަމަ އެގޮތަށް މިސާލަކަށް ކުންފުނިތައް
އިނގޭތޯ. ކުންފުނިތަކުގައި މި ވާ ގޮތަކީ، ކުންފުނިތަކުގައި މާލިއްޔަތު ގާނޫނާއި ގަވާއިދަށް ޢަމަލުކުރުމެއް ނޯވޭ އިނގޭތޯ.
ޕްރޮކިޔުމަންޓު މި އޮންނަނީ އެ ބޭފުޅުންގެ ބޯޑުން ފާސްކޮށްފައި އޮންނަ ޕްރޮކިޔުމަންޓު ގައިޑެއް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ،
20

އަޅުގަނޑުމެން ލަފާދީފައި ވާނެ؛ އެއީ ދެން އެކި ކުންފުނިތަކުގައި ތަފާތު އިނގޭތޯ. އެ ތަފާތުވުން ވެސް އެއީ ގޯހެއް
ނޫން. ރަނގަޅު، ތަފާތު ވެސް ކުރަންޖެހޭނެ. ތަފާތު މަސައްކަތް ކުރާ ކުންފުނިތައް. އެހެންނަމަވެސް، އެބަޖެހޭ އަދި
އެހެން ލެވެލަކުން އެޕްރޫވްވާން އިނގޭތޯ. ބޯޑާ ހިސާބުން މި އޮންނަނީ އެމް.ޑީއަށް ބާރުތަކެއް ދީފައި 1 މިލިއަނަށް
ވުރެ މިސާލަކަށް، 1 މިލިއަނަށްވުރެ ދަށުގެ ޚަރަދުތައް އެމް.ޑީ 3 ކޯޓޭޝަން ހޯދާލައިގެން ކޮށްލެވޭނޭ އިނގޭތޯ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ގޮސް ފާހަގަ މި ކުރަނީ، 3 ކޯޓޭޝަނުން އެއީ ބެސްޓް ޕްރެކްޓިސްއެއް ނޫނޭ އިނގޭތޯ.
މިހެންވާ ކަމަށް ވަންޏާ ރަނގަޅު އަގު ނުލިބިދާނެ. އެއީ އާއްމުކޮށް ޓެންޑަރކޮށްފިއްޔާ ރަނގަޅު އެތައް ބަޔަކަށް އެނގޭނޭ
ވަކި އަގެއްގެ؛ 1 މިލިއަނަކީ ކުޑަ އަދަދެއް ނޫން، މިސާލަކަށް އިނގޭތޯ. އެބަހުރި 10 މިލިއަން ވެސް އިނގޭތޯ. އެ
ބާރު އެމް.ޑީ.އޭ އަށް ދީފަ. އެއަށްވުރެ މަތިވެއްޖެއްޔާ ކޮމިޓީއަކަށް އިނގޭތޯ ، ނޫނީ ބޯޑު ލެވެ ލް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
މި ފާހަގަކުރަނީ އެހެން ހުންނަ ކަންކަން ހިނގާށޭ ސްޓްރީމްލައިންކުރަން. ނޫނިއްޔާ ޕްރައި ވެ ޓައިޒޭޝަން ބޯޑުގެ ސޭ އެއް
އެއަށް އޮންނަން. އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ޕްރައިވެޓައިޒޭޝަން ބޯޑާ އެކީގައި އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކޮށްފައި އޮންނާނެ
ގަވަރނިން ގ ސްޓްރެންތެންކުރަން، ޕްރޮކިޔުމެންޓު ހަރުދަނާކުރަން އަޅުގަނޑު ސަޕޯޓު ވެސް ދީފައި އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ،
މިކަންކަން ހިނގާށޭ ކުންފުނިތައް ގެނެސްގެން އިންޕްލިމެންޓުކުރަން. ކުންފުނިތައް އަޅުގަނޑުމެން ނޫނީ މާލިއްޔަތު
ކޮމިޓީން ނިންމަވަންވީނޫންތޯއޭ މި ކުންފުނީގައި އޮންނަންޖެހޭ އެންމެރަނގަޅު ޕްރޮކިޔުމަންޓު ގައިޑްލައިނަކީ މިއީ ކަމަށް
އިނގޭތޯ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބޯޑަށް ނޫނިއްޔާ އެމް.ޑީއަށް ބާރު ދޭންޖެހޭ ކަހަލަ ކުންފުނިތައް. މިސާލަކަށް
ދޭންޖެހިދާނެ، މިސާލަކަށް އެމް.ޕީ.އެލްގައި ވަރަށް ކުއްލިއަކަށް އިކުއިޕްމަންޓެއް ގަންނަންޖެހިދާނެ. ދެން އެ ޓެންޑަރ
ޕްރޮސެސް ދިގުލައިގެން ހިނގައިދާނެ. އެހެންވީމާ، ވަކި ލެވަ ލެއްގެ އަގުތަކުގެ ބާރު އެމް.ޑީ އަށް ދޭން ވެސް އެބަޖެހޭ
އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މިހެން އެކަމަކު ވާ ގޮތަކީ ނާޖާއިޒު ފައިދާ ނެނގޭ ގޮތަށް މިހެން ގައިޑުތައް އޮންނަނީ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެންގެ ޚާއްޞަ ރިޕޯޓެއްގައި ފާހަގަކުރަމޭ މިހެން ހުންނަ ކަންކަން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ރެކަމެންޑޭޝަން
ދޭނަން މި ހަރުދަނާކުރަންޖެހެއޭ. މިއީ ބެސްޓް ޕްރެކްޓިސްއެއް ނޫނޭ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ
ވާހަކައަކީ.
ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް؛ ހަމަ ވޭތުވެދިޔަ 10 އަހަރުތެރޭގައި އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލައަކީ ރޯމާދުވާލު ހިންގި ބޮޑު
ޖަރީމާއެއް. އެއިން ވެސް އަރައިނުގަނެވިގެން މި އުޅެނީ އަދި އިނގޭތޯ. ކޮބައިތޯ މި ޤަ އުމުގައި މިދިޔަ 10 އަހަރު ގެ
ތެރޭގައި ނެތޭ ތިވަރުގެ ކޮރަޕްޝަންގެ މައްސަލައެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިފޭވަރަކަށް ސާބިތުކުރެވިފައެއް. އެކަމަކު
އިންތިހާއަށް ޤައުމުގައި ކޮރަޕްޝަން އެބައޮތް. ވެދާނެ ނިޒާމުގައި އޮތް މައްސަލައެއް ކަމަށް. މި މަޖިލީހުގެ މައްސަލައަކަށް
ވެސް ވެދާނެ. އޮޑިޓު އޮފީހުގެ މައްސަލައަކަށް ވެސް ވެދާނެ. އެކަމަކު މައްސަލަ އެބައުޅޭ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ހޯދަން
21

ބޭނުންވާ އެއްޗަކީ. އިންތިހާއަށް ކޮރަޕްޝަން. އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި 30 ބިލިއަނުގެ ބަޖެޓެއް
ފާސްވެގެންދާއިރު އެއިން 20% ކޮރަޕްޝަނަށް ދޭ މި ބަޖެޓުން. އެބަ ހިންގާ ސަރުކާރުގެ އޮފީސްތަކުގައި ހަމަ ގަދައަށް
ކޮރަޕްޝަން އިނގޭތޯ. އެކަމަކު 10 އަހަރު ވެގެންދިޔައިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނެތް އެވަރުގެ ކޮރަޕްޝަނެއް.
އަޅުގަނޑަށް ވެސް އެނގޭ، ދެން އިންޖީނުގޭގައި އުޅޭ ކުއްޖަކު ތެޔޮހަމެއް ހިފައިގެންދިޔައިމާ، މަސްބާނަން ގޮސްގެން
އެ މައްސަލަތައް އެބަހުރި ބެލިފަ. އެކަމަކު ލާރި؛ ބޮޑެތި އަދަދުން ހިންގާފައި ހުރި ޖަރީމާތަކުގެ މައްސަލަ ބެލިފައެއް
ނެތް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިނގޭތޯ. މި މަޖިލީހުގައި ވެސް އެ ޒިންމާ އެބައޮތް. އެކަމަކު ނުކުރޭ. ނެތް ކުރެވިފައެއް.
އެހެންވީމާ، މީގައި ވަރަށް ބޮޑެތި މައްސަލަ އެބައުޅޭ އިނގޭތޯ. ހަމަ ބޮޑެތިބޮޑެތި މައްސަލަ އެބައުޅޭ. މިކަންކަން ވަކި
ސަރުކާރުގެ ވާހަކައެއް ނޫން އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ. މިދިޔަ 15 އަހަރުގެ ތެރޭގައި ވެސް މިހެން ހިނގާފައި އޮތީ.
އެހެންވީމާ، ހަމަ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތް އިނގޭތޯ މިއީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ. މިހާރު އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް މި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާފައި ހުރި ރިޕޯޓުތަކުގެ ތެރެއިން، 819 ރިޕޯޓު
މަޖިލީހުން އަދި ވަކި ގޮތްތަކެއް ނުނިމި އެބަހުރި. އޭގެތެރެއިން 140 ރިޕޯޓެއް ވެއްޖެ ކުރިން މުޤައްރިރު މަޖިލީހުގެ
ރައީސަށް ފޮނުވާފަ. އެއީ އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނެތް ރިޕޯޓުތަކެއްގެ ގޮތުގައި މަޖިލީހުގެ ފްލޯއިން ގޮތެއް ނިންމަން.
އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ރައީސާ މިއަދު އެ ވާހަކަ ދައްކާލީމާ ބުނީ ތިމަންނަ ވަރަށް އަވަހަށް އެކަން
އެޖެންޑާކޮށްދޭނަމޭ. އަޅުގަނޑު މި ބަލަނީ މި އޮތް ދެތިން ދުވަހު ތެރޭގައި ވެސް މަޖިލީސް ރިސެސްއަށް ދިޔުމުގެ
ކުރިން އެކަން ވޭތޯ. އަދި އޭގެއިތުރަށް ހަމަ އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނެތް ގޮތުގައި އެބައުޅޭ 89 އޮޑިޓު ރިޕޯޓެއް.
އެހެންވީމާ، މި 89 ރިޕޯޓު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުގެ ފްލޯއަށް ފޮނުވާނަން. އެކަ މަކު އަޅުގަނޑު މިހެން
ދެންނެވިޔަސް ވަރަށް ބޮޑު ޗަންކެއް އަދި އެބައޮތް. ވަރަށް ކުރީގެ ރިޕޯޓުތަކާ އެއްކޮށް 590 ރިޕޯޓެއް. މިއީ ގޮތެއް
ނިންމަންޖެހޭ ރިޕޯޓުތަކެއް. މީގެތެރޭގައި އަދި ރިވިއު ؛ އެކިއެކި ކޮމެންޓުތަކާއި ރިވިއުތަކާ އެއްކޮށް. އެހެންވީމާ، މިވެ ސް
އަޅުގަނޑުމެން ބަލާނަން ނިންމޭތޯ. މިއަދު އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ވަޑައިގެން ، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އަރިހުން އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުން އެދިވަޑައިގަތީ، މިހާރު ސްޓޭޓް އޯން އެންޓަޕްރައިޒް ތަކުގަ އި ހުރި ކޮންސަރންސްތަކާ ބެހޭ ގޮތުން މަނިކުފާނުގެ
ޕްރޮފެޝަނަލް އޮޕީނިއަނެއް ދިނުން. އެތަންތަނުގެ އެކިއެކި ތަފާތު އޮޑިޓުތައް އެބަހުރި. ސްޕެޝަލް އޮޑިޓްސް، ޕާފޯމެންސް
އޮޑިޓު، ޕްރޮކިޔުމެންޓު އޮޑިޓު. އެހެންވީމާ، އެކިއެކި އެ ފާޑުކިޔުންތަކާއި މި ކަންކަމާ ބެހޭ ގޮތުން، އެކަމުން ހުރިހާ
އެންމެން ސަލާމަތްވުމަށްޓަކައި. އަދި މި ކޮމިޓީއާއި ދައުލަތާ އަދި އެފަދަ ކުންފުނިތައް ހިންގާ މީހުން ވެސް
ސަލާމަތްވުމަށްޓަކައި ރަނގަޅު އޮޑިޓު ސިސްޓަމެއް އޮންނަންވާނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން
މަނިކުފާނުގެ ޕްރޮފެޝަނަލް އޮޕީނިއަން، އެސް.އޯ.އީތަކުގެ ޕާފޯމަންސް އޮޑިޓެއް ގެންދިޔުމަށްޓަކައި. ވިދާޅުވެއްޖެ،
22

ތިމަންނަ މިހާރު އެޗް.ޑީ.ސީގެ ސްޕެޝަލް އޮޑިޓެއް ހައްދަވާ ވާހަކަ. ރެއި ޒްކުރައްވައިފި، އެމް.އާރު.ޑީ.ސީގެ ކަންތައްތައް.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވަރަށް އެދެން، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް މިހާރު ކުރަންހުރި އޮޑިޓުތަކުގެ ތެރެއިން ސްޕެޝަލް އޮޑިޓުތައް
ކުރިއަށްގެންދަން ހުރި، މަނިކުފާނުގެ ކެޕޭސިޓީގައި ހުރި ގޮތަށް ގެންދިޔުމާ ބެހޭ ޕްރޮފެޝަނަލް ލަފާފުޅެއް މި ކޮމިޓީއަށް
ފޮނުވައިދެއްވުމަށް. އޭރަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީން ވަކިގޮތެއް ނިންމާފައި، މިކަމައިގެން ކުރިއަށްދިޔުމަށް ދެން
އޮންނަ މަޖިލީހުގެ މި ކޮމިޓީގެ ސެޝަނެއްގައި ގޮތެއް ނިންމާނަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރަޝީދު.
ގައްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ދެން މަރުޙަބާ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް. ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރީ ދުވަހުގެ ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި
ވެސް ހަމަ ދަންނަވާލިހެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮންމެ 5 އަހަރެއް ނިމިގެން އަންނައިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އާ
ކަމެއް ނޫން، މިކަހަލަ ވާހަކަތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތަންކޮޅެއް ބާރަށް ދެކެވި ، ކޮރަޕްޝަނުގެ ވާހަކަ ދެކެވި،
އަނެއްކާވެސް ދުވަސްކޮޅެއް ވީމަ މި ވާހަކަތައް ހުއްޓުމަކަށް އައިސްފައި، އަނެއްކާވެސް އަނެއް 5 އަހަރު ނިމުނީމަ
އަނެއްކާވެސް މި ވާހަކަތައް ފެށިގެން އަންނަން އާއްމު ކަމެއް ގެ ގޮތުގައި ވެފައި މި އޮންނަނީ. އެއްކަލަ 4 އަހަރާއި
ބައި ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިކަހަލަ ވާހަކަތަކެއް އަޑެއް ނީވޭ. ކޮންމެ 5 އަހަރެއް ނިމިގެންދާއިރުގައި މި ވާހަކަތައް
އަޑުއިވެނީ. އެހެންވީމާ، މިއީ ސިޔާސީ ވާހަކައެއްގެ ގޮތުގައި އާއްމުން އެކަން ބަލައިގަންނަނީ. އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ވެސް ގިނަ ފަހަރު ބަލައިގަނެވެނީ ސިޔާސީ ވާހަކައެއްގެ ގޮތުގައި. އެއީ ކޮންމެ ދައުރެއް ނިމުނީމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ބުނަން މި އޮންނަނީ، ތިމަންނާމެން އެކަމާ ބިރުން، ނޫނިއްޔާ އަނގައިގައި މަލަން އަޅާފައި ތިބީމަ ތިމަންނަމެންނަށް
އެވާހަކަ ނުދެކެވެނީއޭ. އެހެންވީމާ، އެއްކަލަ ދައުރު ނިމިގެންދިޔައިމައޭ ވާހަކަ މި ދެއްކެނީ. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ
އާއްމުންގެ ކުރިމަތީގައި ވެސް އަދި ހުރިހާ ދާއިރާއެއްގައި ވެސް ވާހަކަ މި ދެކެވެނީ އެ އުސޫލުން. އެހެންވީމާ، މި
ދުވަސްކޮޅަކީ އަނެއްކާވެސް މިގޮތަށް އެ އަޑު ގަދަވެގެންދާ ދުވަސްވަރެއް. ގިނަ ބޭފުޅުން ހާމަކުރަން ބޭނުންވަނީ،
ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުގައި ވަރަށް ބޮޑެތި ކޮރަޕްޝަން އެބައޮތޭ. އަނެއްކާވެސް ދުވަސްކޮޅެއް ވެފައި، އެވާހަކަ ހުއްޓިފައި
އަނެއްކާވެސް މިހާރު މި ހިނގަމުންދާ ސަރުކާރު ނިމުނީމަ އަނެއްކާވެސް މި ވާހަކަ ފެށޭނީ. މި އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ތަކުރާރުވަމުން މި އަންނަނީ. ޢަބްދުލްޣަފޫރު ވިދާޅުވިހެން 10 ވަރަކަށް އަހަރު ފާއިތުވެގެންދިޔައިރު ވެސް ހަމަ އޮޑިޓު
ރިޕޯޓުތަކުން ވެސް 400 މިލި އަނުން، 500 މިލިއަނުން ނަހަމަ ގޮތުގައި ކަންތައްތަކެއް ހިނގާފައި ހުރި ވާހަކަ ބައެއް
އޮޑިޓު ރިޕޯޓުތަކުގައި އެބަހުރި. އެކަމަކު އެއްވެސް އިދާރާއަކުން މި ހިސާބަށް އައިއިރުގައި އެއަށް ފިޔަވަޅެއް އަދި
މަޖިލީހުން ވެސް އަދި އޭ.ސީ.ސީ ން ވެސް ނޫނިއްޔާ އަދި އެހެން ތަޙުޤީޤީ އިދާރާއަކުން ވެސް ނެތޭ ހިނގާފައެއް.
ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެންނެއް ނުދެކެމޭ، އެއްވެސް ސަރުކާރެއް އައިއިރުގައި އެ ކުންފުންޏެއް އޮތް ހާލަތާއި، އެ
ސަރުކާރަކުން އަދި މި ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުގައި ވެސް އަދި ކުރީގެ ސަރުކާރުގައި ވެސް ؛ މިސާލަކަށް މި ނިމިދިޔަ
23

ސަރުކާރުން ހަވާލުވިއިރުގައި ކުންފުނިތައް އޮތީ ކިހާ ހާލަތެއްގައިތޯ؟ އެ ސަރުކާރުން ކިހާވަރެއްގެ ހޭދައެއް ކުރިތޯ އެ
ކުންފުނިތައް ނަގައި ކޮޅަށް ޖަހަން ވެސް. މީގައި ދެކޮޅަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކަން އެބަޖެހޭ. އެ ކުންފުނިތައް
ރަނގަޅުކުރަން ކުރި މަސައްކަ ތާއި، ކުންފުނިތަކުން ވެފައި ހުރި ކަންތައްތަކާއި، ކޮށްފައި ހުރި އިންވެސްޓުމަންޓާ،
ހަމައެކަނި މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސަރުކާރަށް އެއިން ލިބެނީ ކިހާ ލާރިއެއްތޯ، ނޫނިއްޔާ މަދުވެގެންދިޔައީ ކޮން
ސަބަބަކާ ހުރެތޯ. ކިހާ ބޮޑު އިންވެސްޓުމަންޓެއް ކޮށްފައި އޮވެގެން އޭ ގެ ބަދަލުގައި މި އަހަރުގެ ފައިދާ ކުޑަވީތޯ؟ މިއީ
ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގެންޖެހޭ ކަންތައްތަކޭ އޮޑިޓު ރިޕޯޓުތަކުން. ހަމައެއާއެއްކޮށް އަޅުގަނޑު ކޮށްލަންޖެހޭ
ދެތިން ސުވާލެއް ވެސް އެބައޮތް. އެއީ މަނިކުފާނު މިއަދު ހުށަހެޅުއްވި ކަރުދާހުގައި އެބައޮތް 7 ޕްރޮޖެކްޓެއްގެ
އޮޑިޓުކުރެއްވި ވާހަކަ. އެ 7 ޕްރޮޖެކްޓު އޮޑިޓުކުރެއްވިއިރުގައި ކިހާވަރެއްގެ މައްސަލަތަކެ އް ފާހަގަކުރެވިފައި ހުރިތޯ؟
ޚާއްޞަކޮށް، އަޅުގަނޑު މި ނެގީ 2018 އަށް، އޭގެކުރީ އަހަރުތައް ދޫކޮށްލާފަ. އެންމެ އަޑުގަދަވެގެން މި ދިޔައީ
2018ގެ ވާހަކަ. އެ 7 ޕްރޮޖެކް ޓުގެ ތެރެއިން ކިހާވަރެއްގެ ކޮރަޕްޝަން ކަންތައްތަކެއް ފާހަގަކުރެއްވިފަ އި ހުރިތޯ އެ 7
ރިޕޯޓުގައި؟ ހަމައެއާއެއްކޮށް ޕާ ފޯމަންސް އޮޑިޓުގައި އެބައޮތް 5ގެ ވާހަކަ ވިދާޅުވެފަ. އޭގެތެރެއިން ވެސް ކިހާވަރެއްގެ
ކަންތައްތަކެއް ފާހަގަކުރެވިފައި ހުރިތޯ ގޯސްކޮށް ކަންތައްތަކެއް ކުރެވިފައި ހުރި ކަމަށް؟ ދެން ހަމަ މީގެ ކުރިން ހަމަ
އަޅުގަނޑު ދެންނެވިހެން...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
5 މިނެޓުއިރު މި އޮންނަނީ. އެހެންވީމާ، އަދި އިތުރު ސުވާލު؛ ނިމުނީތޯ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔާތު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެންމެ ފަހުން ތި ކުރެއްވި ސުވާލުތަކުގައި އިނގޭތޯ. ދެން
ކިހާވަރެއްގެ ކޮރަޕްޝަނަށް ދެއްތޯ މަގުފަހިވާ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން އޮޑިޓު ރިޕޯޓުތަކުގައި؛ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނުން
ލާޒިމުކުރާ ކަމެއް އިނގޭތޯ، އަޅުގަނޑުމެން އޮޑިޓުތައް ޕަބްލިޝްކުރުން. ކޮންމެ ކުއާޓަރެއްގައި، ކުއަރޓަލީ ރިޕޯޓެއް
މަޖިލީހަށް ފޮނުވަން. އޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަމު އެބަ މިހެން ދައުލަތުން ޚިޔާނާތަށް މަގުފަހިވެފައިވާ ކަމަށް
ވަންޏާ އެއީ ކިހާ އަދަދެއްތޯ އަޅުގަނޑުމެން. އެގޮތަށް ކެޓަގަރައިޒްކޮށްގެން އެބަ ހުށަހަޅަން. އެހެންވީމާ، އެ ރިޕޯޓުތައް
ބަލައިލައިފިއްޔާ އިނގޭނެ ގާނޫނާއި ގަވާއިދާ ޚިލާފުވެގެން ކިތައް މައްސަލަތޯ. އޭގައި ފައިސާގެ އަދަދު އަޅުގަނޑުމެން
ހުށަހަޅަން. ޚިޔާނާތްވީ ކަމަށް ބެލެވޭ އަދަދާއި ހަމަ އޭގެ ފައިސާގެ އަދަދު. އިސްރާފު ކަމަށް ބެލެވޭ. އެހެންވީމާ، ހުރިހާ
ރިޕޯޓުތަކުގެ މިގޮތަށް ކުއަރޓަލީ ރިޕޯޓެއް އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހަށް އެބަ ހުށަހަޅަން. އޭގެ އަދަދުތައް ވެސް ކަނޑައެޅިފައި
އެހެރީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެ ތަފުސީލު، ތި ވިދާޅުވި ތަފުސީލު އަދި އެއްފަހަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ލިޔުމުން
24

ވެސް ފޮނުވާލެވިދާނެ. ދެން، ފާހަގަކުރައްވައިފި ދެއްތޯ 5 އަހަރުން 1 އަހަރު. ރަނގަޅު. އާދެ، ޙަޤީޤަތުގައި
އަޅުގަނޑުމެން، އޮޑިޓް އޮފީހަކީ މީޑިއާއާ ވާހަކަދައްކާ؛ އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކާނީ އޮޑިޓު ރިޕޯޓުން އިނގޭތޯ. ދެން
އަނެއް ކަމަކީ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލަށް ފޯނުކޮށްގެނެއް އަޅުގަނޑަށް ފެންނަ ވާހަކައެއް އަޅުގަނޑަކަށް ނުދެންނެވޭނެ އިނގޭތޯ
މީޑިއާއަކަށް ވެސް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ކަމެއް ކުރާނީ ބަލާފައި، ފެކްޓްސް ހޯދާފައި ބުނާބުނުމެއް. އެހެންވީމާ، މީޑިއާއާ
ވަރަށް ދުރުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި އުޅުނީ އިނގޭތޯ ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ
ރިޕޯޓުތައް ބައްލަވައިފިއްޔާ މީޑިއާއަށް ވެސް އެކަށީގެންވާ މަޢުލޫމާތު ރިޕޯޓުތަކުން ލިބޭނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އެހެން
ފާހަގަކުރެވިދާނެ އިނގޭތޯ. ދެން ކުރިއަށް އޮތްތާ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ މިއީ ހަމަ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއާއެކީ ހަމަ
ގަވާއިދުން މަހަކު އެއްފަހަރު ނަމަވެސް ސެޝަންތައް ކުރިއަށްދާ ކަމަށް ވަންޏާ ވަރަށް ބޮޑަށް ބަދަލު އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ފެނިގެންދާނެ ކަމަށް އިނގޭތޯ.
ގައްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ އަހައިލާހިތްވޭ މާލިއްޔަތު ގާނޫނަށް ކިހާވަރެއްގެ ބަދަލެއް ނޫނިއްޔާ އިޞްލާޙެއް ގެންނަންޖެހޭ
ކަމަށް މަނިކުފާނު ގހަބޫލުކުރައްވަންތޯ؟ މާލިއްޔަތު ގާނޫނު އޮތް ގޮތުންތޯ މިކަމަށް އެންމެ ބޮޑަށް ކޮރަޕްޝަނަށް
މަގުފަހިވެގެންދަނީ؟ ނޫނިއްޔާ މިކަން ބެލޭނެ ގޮތެއް ނުވެގެން މި އުޅެނީ؟ ގާނޫނަށް ބަދަލުގެންނަންޖެހޭ ކަމަށް
ގަބޫލުކުރައް ވަންތޯ؟
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔާތު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ކުރީގެ ސްޓޭޓްމެންޓުގައި ވަރަށް މުހިންމު ވާހަކައެއް ވިދާޅުވި އިނގޭތޯ. ކުންފުނިތަކުގެ
ހާލަތު ކިހާ ދަށު ދަރަޖައެއްގައި އޮތް ކުންފުނިތަކެއްތޯ މިސާލަކަށް ކޮޅަށް ޖެހިގެންދިޔަ އީ އިނގޭތޯ. އަދި ކުންފުނިތަކުގައި
ކުރާ މަސައްކަތުގެ ނަތީޖާ ފެނޭތޯ އިނގޭތޯ. ދެން މީގައި އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ވަރަށް ބޮޑެތި އިންވެސްޓްމަންޓުތަކެއް
މިދިޔަ 5 އަހަރު ވެސް ކުރެވިފައި އެބަހުރި. ކުންފުނިތަކުގެ ހާލަތްތައް ހަމަ ރަނގަޅު ވެސް ވެފައި އެބަހުރި އިނގޭތޯ.
އެހެންނަމަވެސް، ރަނގަޅުވެފައި އަނެއްކާވެސް ވަކި ދަށަށް؛ ސައިކްލިކަލް ގޮތަށް މި ފެންނަނީ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން
މިހާރު ބުނަނީކީ ނޫން، ހުރިހާ ކުންފުންޏެއް ވަރަށް ހާލަތު ގޯހެކޭ އިނގޭތޯ. އެހެން އަޅުގަނޑުމެން ނުނިންމަން. ހަމަ
ވެދާނެ އެޗް.ޑީ.ސީ، އަޅުގަނޑުމެން އޮޑިޓެއް ކުރިން ޓެމްޕަރަރީ ކޭޝްފްލޯ ޓައިޓްކަން؛ ހާލަތަކަށް ވެސް ވެދާނެ. ދެން،
މީގައި ޕްރޮޖެކްޓުގެ ފައިދާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭނީ، މިސާލަކަށް ކެޕިޓަލް އިންވެސްޓްމަންޓުގެ ސަބަބުން
އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުގެ ރެވެނިއު އިންކްރީޒްވާ ރޭޓް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލަންޖެހެނީ އިނގޭތޯ. އެކަހަލަ ދިރާސާއެއް
އަދި ކުރެވިފައެއް ނެތް. އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހޭ މިހާރު އަދި ކުރިއަށް އޮތް ދެ އަހަރު، ތިން އަހަރު ތެރޭގައި
25

ކަންނޭނގެ މީގެ ނަފާ ފެންނާނީ އިނގޭތޯ. މިސާލަކަށް ބުރިޖަށް ކުރެވުނު އިންވެސްޓްމަންޓުގެ ނަފާ ފެނޭތޯ. އެ ފެންނަން
އެބަޖެހޭ. ކުންފުނިތައް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަނީ ބިޒްނަސްތައް ހުޅުމާލޭގައި ވެސް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ހުޅުވޭނެ.
އޭގެ ސަބަބުން ބިޒްނަސް ޕްރޮފިޓް ޓެކްސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިތުރުވެގެންދާނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ
ދިރާސާތަކެއް ކުރެވެން އެބަޖެހޭ. ކުރެވުނީމަ ޙަޤީޤަތުގައި ހާލަތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭނީ. މިހެން ކުއްލިއަކަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އެހެން ދަންނަވާކަށް ނުވެސް އެނގޭނެ. އަނެއްކާ މި ދިރާސާއަކީ، ހުރިހާ ދިރާސާއަކީ އޮޑިޓު
އޮފީހުން ކުރަންޖެހޭނެ ދިރާސާއެއް ކަމަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލެއް ނުކުރަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ މެންޑޭޓް ވެސް
ވަރަށް ސާފު. އޮޑިޓުކުރުން މި އޮންނަނީ. ދެން ފާހަގަކޮށްފި، ދެން މާލިއްޔަތު ގާނޫނާއި ގަވާއިދު؛ މީގައި މާލިއްޔަތު
ގާނޫނާއި ގަވާއިދުގައި އެބަހުރި އުނދަގޫތަކެއް ވެސް އިނގޭތޯ ރަނގަޅަށް މިނިސްޓްރީތަކުން މަސައްކަތްކުރަން ވެސް
އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ގަވާއިދަށް ލުއިދެވޭ ތަން ވެސް އެބަ އާދޭ. ދެން އެ ލުއިތަކަކީ ވެސް ބައެއް ހާލަތްތަކުގައި
ރަނގަޅު. އަނެއްބައި ހާލަތުގައި އޭގެ އެޑްވާންޓޭޖު ވެސް ނަގާފައި އެބަހުރި އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މީގައި ދެން
އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް އިނގޭތޯ، ބޮޑެތި ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް އޯޕަން ޓެންޑަރަށް ދިއުން އިނގޭތޯ.
އޯޕަން ޓެންޑަރަށް ގޮއްސިއްޔާ ފަހުހެ ހާލަތެއްގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އޮޑިޓުކުރަން ވަންނައިރު، އާނ! މިއަށް
ރަނގަޅު އެކަށީގެންވާ އަގަކީ ކޮބައިތޯ ބަލަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ޑޮކިއުމެންޓެއް އޮންނާނެ. ކްލޯޒް ޓެންޑަރެއް
ވެއްޖެއްޔާ އެއަކަށް އެއްޗެއް ބުނާކަށްނުޖެހޭނެ. މަސައްކަތް ފަށައިގަންނަ ފަހުން ދެން މި ޖެހެނީ އަޅުގަނޑުމެން
އަނެއްކާވެސް އިތުރަށް ކޮންސަލްޓަންޓުންގެ އެހީ ހޯދުމާ، އެއަށް އެންމެ ރަނގަޅު އަގަކީ ކޮބައިތޯ ބަލަން. އެ ކޮމްޕްލިކޭޓް
އެބަވޭ އިނގޭތޯ. ހާމަވީ ވަރަކަށް ޙަޤީޤަތުގައި މާލީ ކަންކަން ރަނގަޅުވެގެންދާނެ، ހަރުދަނާވެގެންދާނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. ދެން ފަހު ފުރުޞަތު ގޮތުގައި ފޭދޫ ދާއިރާގެ...
ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ސުވާލެއް ކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން އަތުގައި
ގާތްގަނޑަކަށް އަށް ސަތޭކަ ނަވާރަވަރަކަށް އޮޑިޓު ރިޕޯޓު އޮތްއިރު، މީގެތެރެއިން 229 އޮޑިޓު ރިޕޯޓު މި ވަނީ ތަޅުމަށް،
މަޖިލީހުގެ ތަޅުމަށް ފޮނުވާވަރަށް ކޮމިޓީން ނިންމާފައި މަސައްކަތް. ދެން، ބާކީ ހުރި ރިޕޯޓުތައް އަޅުގަނޑުމެން މި
މަސައްކަތްކުރަނީ. ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ސުވާލަކީ، ރައްޔިތުންގެ ހިތުތެރޭގައި އުފެދިދާނެ ސުވާލަކަށް އަޅުގަނޑު ޖަވާބު
ހޯދާލަން ބޭނުން މި ވަނީ. މިހާރު 2008 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެންގޮސް ހުރި ރިޕޯޓުތައް މިހިރީ މީގައި. ހަމައެކަނި
2013 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން މިހާހިސާބަށް އައިއްސަ ހުރި ރިޕޯޓުތަކެއް ނޫން އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަމުން މި
26

ދަނީކީ. އޭގެ މާނައަކީ 2008 އިން ފެށިގެންގޮސް 2013ގެ ރިޕޯޓުތައް ވެސް މިހާރުވެސް އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، މި
ރިޕޯޓުތަކަށް ބަލައިލާއިރު އަޅުގަނޑަށް މީން މި ފެންނަނީ، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ވެސް ލަފާދެއްވާފައި އޮންނަނީ،
މީގެތެރެއިން ގިނަ މައްސަލަތަކަކީ މާލިއްޔަތު ގާނޫނާ ފުށުއަރާ ގޮތަށް މުޢާމަލާތްކުރެވިފައި ހުރި މައްސަލަތައް މި
ރިޕޯޓުތަކުގެ ތެރެއިން. ގިނަ ރިޕޯޓުތަކަކީ ކައުންސިލު އިދާރާތަކުގެ ރިޕޯޓުތައް. އެހެންވީމާ، މީގައި އަސްލު މި އޮންނަނީ
މިކަންތައް އިޞްލާޙުކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލަފާދެއްވާފައި މިހިރީ ގިނަ ރިޕޯޓުތަކުގައި . އަޅުގަނޑަކީ މިތަނުން
ނަގާފައިވާ ކުޑަ ކޮމިޓީގައި މަސައްކަތްކުރި މެންބަރަކަށް ވާތީވެ، އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުން އެގޮތަށް އެކަންތައް
ނިންމާފައި ވެސް ވާނީ. ދަޢުވާކުރަން ނޫނިއްޔާ އެންޓި-ކޮރަޕްޝަނަށް ފޮނުވާ ހިސާބަށް މައްސަލަ ފޮނުވާފައި ހުންނަނީ
ވަރަށް މަދު ކަމެއްގަ އި. ވަރަށް މަދު ކަމެއްގައި. އެހެންވީމާ، އަށް ސަތޭކަވަރަކަށް ރިޕޯޓޭ އަޅުގަނޑުމެން ކީމަ ވާ
ގޮތަކީ، ރައްޔިތުންނަށް މި ހީވަނީ މިއީ އެތަ އް ސަތޭކަ ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ޚިޔާނާތުގެ މައްސަލަތައް މިތާގައި ހުރެގެން
ނުބެލި ލަސްވަނީ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، މި ސާފުކޮށްދޭން ބޭނުންވޭ. ހަމަ ގިނަ ފަހަރު މި ހުންނަނީ މިސާލަކަށް
އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލިއިރު ހުންނަ ކަމެއް އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާލަނީ. މި ހުންނަނީ ބުކްޝޮޕަކުން އެއްޗެއް ގަންނަން
މި އޮންނަނީ. އޮއްވައި އެ ރަށެއްގައި ނުހުރޭ 3 ބުކްޝޮޕެއް. ހުންނަނީ 1 ބުކްޝޮޕް. ދެން މާލިއްޔަތު ގާނޫނު ބުނާ
ގޮތުން 3 ތަނުން ކޯޓޭޝަން ހޯދަން އެބަޖެހޭ. ދެން އެ ބޭފުޅުން މި ކޯޓޭޝަން ހޯދައިގެން ދަނީ ސައިހޮޓަލަކުން،
ހާޑްވެއަރ ވިއްކާ ތަނަކުން، ދެން ބުކްޝޮޕުން. ދެން، ތި ބޭފުޅުން އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން އޮޑިޓްކުރައްވާއިރު
މި އޮންނަނީ ފުށުއަރާ ކަހަލަ ގޮތަކަށް މި. ސާބިތު އެބަވޭ އެކަމަށް އެކަށީގެންވާ ތަންތަން ނޫން ކަމަށް ކޯޓޭޝަން
ހޯދާފައި ހުންނަނީ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، އި އްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ.
ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، މިކަންކަމަށް ޙައްލު ހޯދުމަށް ޓަކައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސާ ވާހަކަދައްކައިގެން
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ ލަފާފުޅަކާ އެއްކޮށް ކައުންސިލު އިދާރާތަކުގެ މަސައްކަތްކުރައްވާ ފައިނޭންޝަލް، މަސައްކަތްކުރައްވާ
ބޭފުޅުން ޓްރެއިންކުރުމާއި ތަމްރީންކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމުތަކެއް ތި ބޭފުޅުން ހިންގަވައިފިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީގެ
މަސައްކަތަށާއި، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަސައްކަތްޕުޅަށާއި މިއަންނަ ރިޕޯޓުތަކުގެ އަދަދު ތަންކޮޅެއް ކްލިއަރކޮށް ހުންނާނޭ.
މިއަށް ޖަވާބެއް ދެއްވާ.
27

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޖަވާބު ދެއްވާ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް.
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔާތު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ. ތި ފާހަގަކުރެއްވި ކަންކަން ވެސް އެބަހުރި އިނގޭތޯ. ތަކުރާރުވަމުންދާ ކަންކަން އިނގޭތޯ. ދެން
މީގައި ތި ވިދާޅުވިހެން ޓްރެއިނިންގ ވަރަށް މުހިންމު އިނގޭތޯ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ވެސް މާލީ ބަޔާނަށް
އޮޑިޓްކުރަންޖެހޭއިރު މާލީ ބަޔާން ތައްޔާރުކުރެވިފައި ހުންނަނީ ވެސް އެކަށީގެންވާ ގޮތަކަށް ނޫން. ދެން އެހެންނަމަވެސް،
އެ ޓްރެއިނިންގ އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ގެންދަން އިނގޭތޯ. އެއާއެކީ ހަމަ މާލިއްޔަތު ގާނޫނާއި ގަވާއިދަށް އަހުލުވެރި ކުރުމުގެ
ކަންކަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަން. ތި ވިދާޅުވާހެން މިހާރު ޚާއްޞަ ހާލަތެއް ދިމާވެގެން 3 ކޯޓޭޝަން؛ ޚާއްޞަ
ހާލަތެއް އެބައޮވޭ ވަކި ގޮތެއް މާލިއްޔަތު ގަ ވާއިދުގައި އިނގޭތޯ. ހަމަ ކޯޓޭޝަން ނުނަގާ ވެސް ޚާއްޞަ ހާލަތެއް ކަމަށް
ނިންމައިގެން ހަމަ އެ މަސައްކަތް ކުރެވިދާނެ. ހަމަ ފަހުން ޑޮކިއުމެންޓޭޝަން ވެސް ހަމަކުރެވޭ ގޮތް ވެސް އެބަ އޮވޭ
އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ފަސޭހަތަކެއް ވެސް އެބަހުރި. ދެން މީގައި ލޫޕްހޯލްތައް ވެސް އެބަހުރި. ދެން، ލޫޕްހޯލްތައް
އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްފައި މިބުނަނީ، ދޭ ރެކަމެންޑޭޝަނަކީ ދެން އެކަން ރަނގަޅުކުރަން އިނގޭތޯ. ދެން ފާހަގަކޮށްފި،
ވަރަށް ގިނަ؛ ދެން މީގައި އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑަށް ޑިސްއެޑްވާންޓޭޖަކީ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީސް މި ވަންނަނީ، ކަން
ވެ ނިމޭ ފަހުން އިނގޭތޯ. މީގެތެރޭގައި އެބަ އޮންނަން އެބަޖެހޭ އެއްކަލަ ކުންފުނިތައް ވެއްޖެއްޔާ އިންޓާނަލް އޮޑިޓް.
އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ތަނެއް. ބޯޑަށް ޑިރެކްޓްލީ ރިޕޯޓުކުރާ ގޮތަށް. އިންޓާނަލް އޮޑިޓުން ވެސް ބެލެން އެބަޖެހޭ އިނގޭތޯ.
ކަންކަން ހުއްޓުވަން ވެސް އެބަޖެހޭ. ކަމެއް ގޯސްކޮށް ހިނގާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެންގެ އެޓެންޝަނަށް އަދި
އޭ.ސީ.ސީ އެޓެންޝަނަށް ވެސް ގެންނަން އެބަޖެހޭ. އެއީ ބާރުވެރިކުރުވަން ވަރަށް މުހިންމު ފަންކްޝަނެއް އިނގޭތޯ
ހުރިހާ ކުންފުނިތަކެއްގެ ވެސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަސައްކަތް އާފްޓަރ އިފެކްޓް އަޅުގަނޑުމެން ގޮސް މި
ބަލަނީ. ބަލާއިރު ކަންވެ ނިމިފައި އޮންނަނީ ތި ވިދާޅުވާހެން އިނގޭތޯ. އަނެއްކާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަދެވޭ،
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެތަނަށް ވަދެވޭއިރު ޑޮކިއުމެންޓުތައް ވެސް ހަމަނުވާ ހާލަތު ވެސް އެބަހުރި. ނޫނީ ޑޮކިއުމެންޓުތައް
ފުރިހަމަކުރާ ހާލަތު ވެސް އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، އޭ.ސީ.ސީގެ ޒިންމާއަކީ ކަމެއް ވަގުތުން ހިނގާ ކަމަށް ވަންޏާ އެ
ބޭފުޅުން ގާނޫނުން ބާރުލިބޭ ވަދެ ގޮސް ހުއްޓުވަން އިނގޭތޯ. ހުއްޓާފައި ބެލޭ. އެކަމަކު، މިހެން ވަންނައިރު ވެސް
ބޮޑެތި މަޝްރޫޢުތައް ހިނގާއިރު ބަލަންޖެހޭ، މަޝްރޫޢުތަކަށް ބުރޫއަރާ ގޮތަށް ހުއްޓުވައިފިއްޔާ ބޮޑެތި ގެއްލުންތައް
ވެސް އެބައޮތް. އެހެންނަމަވެސް، މި ވަގުތުން އެޑްރެސްކުރެވޭ ހާލަތްތަކާއި، އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ފަހުން ވަންނަ ބައެއް
ކަމާ؛ އެހެންވީމަ، ކުންފުނިތައް ކަމަށް ވަންޏާ އިންޓާނަލް އޮޑިޓަކީ ވަރަށް މުހިންމު ބައެއް އިނގޭތޯ. އެ ބޭފުޅުންނަށް
ދޭންޖެހޭ ފުރިހަމަ ބާރު.
28

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އާދެ، މެންބަރުން ކުރެއްވި ސުވާލުތަކަށް ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ޖަވާބުދެއްވައިފި. ދެން، އަޅުގަނޑު
ކުރިން ވެސް ދެންނެވި ގޮތަށް މަނިކުފާނުގެ ލަފާފުޅެއް މި ކޮމިޓީއަށް ފޮނުއްވާލަދެއްވާ، ސްޓޭޓް އޯން
އެންޓަރޕްރައިޒްތަކުގެ ޕާފޯމަންސް އޮޑިޓު ނޫނީ ސްޕެޝަލް އޮޑިޓު ނޫނިއްޔާ ޕްރޮކިއުމެންޓް އޮޑިޓު ނޫނިއްޔާ އަދި
ނޫނިއްޔާ އެ ބޭފުޅުންގެ، ކުންފުނިތަކުގެ ފައިނޭންޝަލް އެނަލިސިސްތަކެއް ކޮންގޮތަކުންތޯ؛ ނޫނީ ހަމަ އޭގެތެރެއިން
އޭގެ އިންވެސްޓިގޭޓިވް ބައެއް ދާންޖެހެނީތޯ ފައިނޭންޝަލް އެނަލިސިސްތަކުގެ. ދެން ވަރަށް ރަނގަޅު ވާހަކަފުޅެއް ތި
ވިދާޅުވީ އިންޓާނަލް އޮޑިޓެއްގެ ވާހަކަ. އޭތި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނީ މަޖިލީހުގެ ފްލޯއަށް
ހުށަހަޅައިގެން ކުންފުނިތަކުގެ އިންޓަރނަލް އޮޑިޓެއް އޮންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް ގާނޫނަށް ކަންނޭނގެ އިޞްލާޙުގެންނަން.
އެކަމާ ދޭތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން މެންބަރުން މިތަނުން ކޮމިޓީން ނިންމާނެ ގޮތެއް. ދެން، ވަރަށް ރަނގަޅު ވީހާވެސް
އަވަހަކަށް މާދަމާ ވެސް މި ވަގުތު ތަންދެންޏާ އޭތި ފޮނުވައިލާފިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެން މި ބަލަނީ މާދަމާ އަދި އެހެން
ރިސެސަށް ދިއުމުގެ ކުރިން އެ އް މީޓިންގ ބޭއްވޭތޯ. އެގޮތަށް ކަންތައް ކޮށްދެއްވައިފިއްޔާ. އާދެ! ދަންނަވާ.
އެސިސްޓެންޓް އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އިބްރާހީމް އައިމަން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކުރީގައި އަޅުގަނޑުމެން ޑިސްކަޝަން ފެށިއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ބުނީ މިހާރު ޕީ.ސީ.ބީގެ އޮންނާނެ ކޯޕަރޭޓް
ގަވަރނަންސް ކޯޑް ފޯ އެސް.އޯ.އީޒް. އޭގައި އަޅުގަނޑު އޮ ންނާނެ ލާޒިމްކޮށްފައި، އިންޓާނަލް ފަންކްޝަން ވަކި
ކުންފުނިތަކެއްގައި، ބޮޑެތި ކުންފުނިތަކުގައި އެސްޓަރބްލިޝްކުރަން އިނގޭތޯ. ދެން އެގޮތުން ޓެކްނިކަލް އެސިސްޓެންސް
އަޅުގަނޑުމެން ދެމުން މިއަންނަނީ މިހާރުވެސް. މިހާރުވެސް އިންޓާނަލް އޮޑިޓް ހުރި ތަންތަން އެބަހުރި. އެކަމަކު،
އިންޓާނަލީ ފަންކްޝަން އޭގެޒާތުގައި ޕްރޮފިޝަނަލް ލައިންގައި މަސައްކަތްނުކުރާތީވެ ދަށް ކޮލިޓީ ބަލާފައި މިހާރު
ހުންނާނީ އެ ތަންތަން އިޞްލާޙުކުރަން ވެސް އެޑްވައިޒްކޮށްފަ. މިސާލަކަށް އެޗް.ޑީ.ސީ، ޕޯޓްސް ލިމިޓެޑް، ސްޓެލްކޯ،
މި ތަންތަން ހުންނާނީ އިންޓާނަލް ފަންކްޝަންތައް. އެކަމަކު އެ ތަންތަން އިޞްލާޙުކުރަން އަޅުގަނޑުމެން ހުންނާނެ
ލަފާއަރުވާފައި އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ޕީ.ސީ.ބީގައި ކޯޑް ރޯލްއައުޓް ކުރެވުނުހާ އަވަހަކަށް އެކަންތައްތައް
ރަނގަޅުވެގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ގަބޫލުކުރަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ކޮމިޓީއަށް ވަ ޑައިގެން ތި ދެއްވި މަޢުލޫމާތަށްޓަކައި.
29

އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ޙަސަން ޒިޔާ ތު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ކުޑަ ކޮމިޓީއެއް ނަގާފައި އެހެނިހެން ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން އޮތް، އަދި އެބައޮތް ދިހަވަރަކަށް މިނެޓުއިރު.
އޭގެތެރޭގައި ނިންމައިލާފައި ދެން އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީ ނިންމައިލާނީ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަޅުގަނޑުމެން އިއްޔެގައި
ބައްދަލުވުން ނިންމާލިއިރުގައި އޮތް އޮޑިޓް ރިޕޯޓުތައް ދިރާސާކުރުމަށް ކުޑަ ކޮމިޓީއެއް ހޮވާ ގޮތަށް. އެއަށް އޮތް 3
ބޭފުޅެއްގެ ނަން ހުށަހެޅިފަ. އެއީ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝާހް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޣަފޫރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިބްރާހީމްދީދީ. މި 3 ބޭފުޅުންގެ ނަންފުޅު. ދެން އިތުރު ނަންފުޅުތަކެއް ހުށަހަޅަން ބޭނުންފުޅިއްޔާ އަދި އަޅުގަނޑު ފްލޯ
اله.
ހުޅުވައިލާނަން. އާދެ، ޢަބްދު
اله
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދު އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ކުޑަ ކޮމިޓީއަށް ހުށަހަޅަން، ޢަބްދުލްޣަފޫރު އަދި އިބްރާހީމްދީދީ،
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރުގެ ނަން.
ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރި އްޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ހުށަހެޅުއްވީތީ އެކަމަށް ހަމަ ޝުކުރު ދަންނަވަން. އެހެންނަމަވެސް،
އަޅުގަނޑު ހަމަ ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތުގެ ފަސޭހައަށްޓަކައި އެއްޗެއް ދަންނަވާލަންވެގެން. ކުރިން ވެސް ކުޑަ ކޮމިޓީގައި
މަސައްކަތްކޮށްފައި ހުރި ބޭފުޅުންގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުގެ ބަދަލުގައި ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟް
ހިމެނުން މުހިންމު ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކޭތީވެ، އެ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު އެއަށް ތަނާޒުލުވަން.
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އިޞްލާޙުކޮށްލާނަން ޢާމިރުގެ ބަދަލުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު މި އޮތީ ހަމަ އެއް ނަންފުޅުތަކެއް. އެކަމަކު، އޭގެތެރެއަށް ކުޑަކުޑަ ބަދަލަކާ އެއްކޮށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
ފުރަތަމަ ހުށަހެޅިފައި އޮތް ހުށަހެޅުން ހުށަހަޅާލަން. އާދެ، ޝާޚް.
30

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޝާހް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކޮމިޓީ އަލަށް އެކުލަވައިލެވިގެންދިޔައިރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަބް ކޮމިޓީގައި މަސައްކަތްކުރައްވާ ގެންދަވާ ބޭފުޅުން
ވެސް އެބަ ތިއްބެވި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ މަސައް ކަތްތައް ވެސް އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޢާމިރު އެ ފާހަގަކުރެއްވިހެން ފަސޭހަވެގެންދާނެހެން ކުރީގައި މަސައްކަތްކުރެއްވި ކޮމިޓީ އެގޮތުގައި ދެމިއޮ ވެއްޖެ
ކަމަށް ވަންޏާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ނަމުގެ ބަދަލުގައި ޢަބްދުاله އެ ހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ އެއަށް
ތާއީދުކުރަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ރަނގަޅު އެއްގޮތްކޮށްލެއްވިއްޖެއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެން މިތާގައި މާ ބޮޑު ގިނަ ނަންތަކެއް ހުށަނާޅައި،
މީގައި އުޅެފައި ތިބި މީހުންގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން އެއްގޮތްކޮށްލާފައި އަޅުގަނޑުމެން އެއަށް އެއްބަސްވެލީމަ
ތަންކޮޅެއް ރަނގަޅުވާނެ ކަންނޭނގެ. އާދެ! ނުރަސްމީކޮށް ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން މަޝްވަރާކޮށްލާފައި ހިނގާ އެއް
ނަންފުޅުތަކެއް ހުށަހަޅައިލާފައި ފާސްކޮށްލަން.
ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން އެއަށް ގައްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިތުރުކުރަން އިނގޭތޯ. 4 ބޭފުޅުން ތިބޭ
ގޮތަށް. ދެން އެއް ބޭފުޅަކު ޗެއަރގައި އިންނެވީމަ 3 ބޭފުޅުން ތިއްބަވާނެ ވޯޓުދޭން ވެސް. އޭރުން ކަންނޭނގެ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ގެންދެވޭނީ. އޭރުން 3 ބޭފުޅުން ހަމަވީމަ އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީ ކުރިއަށްގެންދެވޭނެ. އެހެންވީމާ،
ރިޔާޟް ރަޝީދާއި، އަޅުގަނޑާއި، އައި.ބީއާއި، ރަޝީދާ، 4 ބޭފުޅުން.
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނިހާން ޙުސައިންމަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި މައްސަލައިގައި މި ކޮމިޓީގައި ކުރީ ދުވަހު ވެސް ވާހަކަފުޅުދެއްކެވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފާހަގަކުރެއްވި އެއް
ނުކުތާއެއް އެއީ ، 13 މެންބަރުން ހިމެނޭ ކޮމިޓީއެއް މިއީ. މަޖިލީހުގައި ހިމެނޭ އެންމެ މެންބަރުން ގިނަ ކޮމިޓީއަކީ
މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީ. މި ކޮމިޓީގައި މިފަދަ ކަމެއް ނިންމާއިރުގައި ރަނގަޅު ކޮމްޕޮޒިޝަނެއް ކޮމިޓީގައި ތިބެ،
ރެޕްރެޒެންޓޭޓިވް ރަނގަޅަށް ތިއްބަވައިގެން މިކަން ނިންމެވުމަށް އެ ދުވަހު މިކަން ފަސްކުރީ ވެސް. މިއަދު މިއަށް
ގޮތެއް ނިންމަން ބަލާއިރު ވެސް ގާތްގަނޑަށް އެ އަދަދަށް މީހުން މިތާ މި ތިބީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ
ގޮތުގައި މި މަސައްކަތް ކުރީއްސުރެ ކުރައްވަމުން އައި 3 މެންބަރުން ކޮމިޓީ ހަމަ ކުރިއަށްގެންގޮސްގެން ވެސް
31

ކުރެއްވިދާނެ. އަދި އިތުރަށް މެންބަރުން އިތުރުކުރައްވައިގެން ވެސް ގެންދެވިދާނެ. ދެން އަނެއް ފަހުން ވަޑައިގެންނެވި
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ތެރެއިން ބޭފުޅުންކޮޅެއް ވެސް މީގައި ތިއްބެވުން ހަމަ ރަނގަޅުވާނެ އިނގޭތޯ. އެއް ޕާޓީއަކުން
ތިންހަތަރު ބޭފުޅުން ތިއްބަވައިގެން މަސައްކަތްޕުޅުކުރެއްވުމުގެ ބަދަލުގައި ހަމަ ކޮމްޕޮޒިޝަން މިއޮންނަ ގޮތަށް މިނިވަން
މެންބަރުންނާއި ހަމަ އެމް.ޑީ.ޕީ އަދި ޕީ.ޕީ.އެމާއި އެމް.ޑީ.އޭ ހިމެނޭ ގޮތަށް ހަމަ މެންބަރުން ހިމަނުއްވައިގެން މި
ކޮމިޓީއަށް ނެންގެވުމަކީ މުހިންމު ކަމެއް ކަމުގައި ވާނެ. އޭރުން ކޮންމެވެސް ބޭފުޅުންކޮޅެއް ފަހުން ވިދާޅުވަން އޮންނާނެ
ތިމަންނަމެންގެ ދައުރެއް ނެތިއޭ ތިކަން ނިމުނީ. އެހެން ވިދާޅުވުމުގެ ފުރުޞަތު ކުޑަކުރުމަށްޓަކައި އަލުން ކޮމްޕޮޒިޝަން
އެކުލަވައިލެއްވި ގޮތަށް އިތުރު ކުރައްވައިގެން ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް އަޅުގަނޑަށް ފެންނާތީވެ، އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލީ
އިނގޭތޯ. އެމް.ޑީ.ޕީން މެންބަރަކާއި ޕީ.ޕީ.އެމްގެ މެންބަރަކާއި އެމް.ޑީ.އޭ މެންބަރަކާ އަދި މިނިވަންކޮށް ވަޑައިގެންނެވި
މެންބަރުންގެ ތެރެއިން މެންބަރަކާ ތިއްބަވަން.
ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު މީގައި މެންބަރުން ހުރިހާ ޕާޓީއަކުން ވެސް ނެގިދާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ މަސައްކަތް ކުރަން. އެއީ
މައިގަނޑު މީގެ ބޭނުމަކީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ނިންމާ ނިންމުން އަދި ބޮޑު ކޮމިޓީއަށް ގޮސްގެން، ބޮޑު ކޮމިޓީން
ފާސްވެގެން އަދި މަޖިލީހުގެ ތަޅުމަށް ވެސް ދާނީ. އެހެންވީމާ، ކޮމްޕޮޒިޝަން ބޮޑުކުރުމާއި ، ކޮމްޕޮޒިޝަން
ކޮމްބައިންކުރުމާ، މިހުރިހާ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑަށް ނުފެނޭ ދާކަށް އިނގޭތޯ. ހަމަ ވޮލަންޓްރީކޮށް މިކަން ކުރަން ބޭނުންވާ
ބޭފުޅުން ހަމަ މިކަން ރަނގަޅަށް ކުރީމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި މަސައްކަތް ނިންމޭނީ. އެހެންނޫނީ އަނެއްކާވެސް ހަމަ
އިތުރު މަސައަކަތްތަކެއް ފުނިޖެހެމުންދާނީ އިނގޭތޯ. އެއީ އަޅުގަނޑު މައިގަނޑު ކޮންސަރނަކީ. މިހާރު މި ތިއްބެވި
ބޭފުޅުންނަކީ ހަމަ މިކަމަށް އެދި، މިކަން ކުރަން ވޮލަންޓިއަރކޮށްފައި ތި ބޭފުޅުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ
ހަމަ މިގޮތަށް މިކަން ނިންމައި ދޭން އިނގޭތޯ.
ގައްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤަ އްރިރު. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސް މާ ދިގުކުރާކަށް އޮތް ތަނެއް ނޫންހެން. އަސްލުގައި
ކުޑަ ކޮމިޓީއެއް މި ހަދަނީ ވެސް ބޮޑު ކޮމިޓީގައި މި މަސައްކަތް ކުރަން އުނދަގޫވެގެން، ވީހާ މަދު ބަޔަކު ވެގެން
މިކަން ކުރަންވެގެން. ކުޑަ ކޮމިޓީގައި އަބަދުވެސް ހުރިހާ މަޖިލީހުގައި ހިމެނޭ ހުރިހާ ކޮމެޓީގައި ވެސް ކުޑަ ކޮމިޓީތައް
ނަގާފައި ހުންނަނީ 3 މީހުންނަށް. އެހެންވީމާ، އެގޮތުން 3 ބޭފުޅުން ހިމެނޭ ކޮމިޓީއަކުން ކުރީގަ އި ވެސް ނަގާފައި
އޮންނާނީ. ހަމަ މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑު އެގޮތަށް ކުރީ ދުވަހު ވެސް ހުށަހެޅި 3 ނަމަކީ، އެމް.ޑީ.ޕީ ގެ ބޭފުޅަކާއި،
ޕީ.ޕީ.އެމް ގެ ބޭފުޅަކާއި އަދި ޖޭ.ޕީ ނޫނިއްޔާ އަމިއްލަ މެންބަރުންގެ ތެރެއިން ބޭފުޅެއް. 3 ބޭފުޅުން ވާ ގޮތަށް. 3
32

ބޭފުޅުންނަށްވުރެ ގިނަ ވެއްޖެ އްޔާ މި މަސައްކަތް ކުރަން އުނދަގޫވާނެ. މީހުން ގިނަވީ ވަރަކަށް އުނދަގޫވާތީ ކުޑަ
ކޮމިޓީއެއް ހެދީ ވެސް. އެހެންވީމާ، ކުރީގަ އި ވެސް އަޅުގަނޑަށް ހުށަހެޅި ގޮތަށް އެކަން ފާސްކުރަން އަޅުގަނޑު
ތާއީދުކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މުޤަ އްރިރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޣަފޫރުގެ ވާހަކައަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ތާއީދުކުރަން
އިނގޭތޯ. ސަބަބަކީ، މި ކޮމިޓީގައި ކުރިންވެސް ކޮށްފައި ހުރި މަސައްކަތެއް މިއީ. މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީ އެއް
ނަގައިގެން ކޮށްފައި ހުރި މަސައްކަތެއް. ދެން ކޮމިޓީން ކޮމްޕޮޒިޝަނަށް އައި ބަދަލާ ގުޅިގެން މާ ބައިވަރު
މެންބަރުންތަކެއް ކުޑަ ކޮމިޓީގެ ބޭރުވެގެނެއް ނުދޭ. އެހެންވީމާ، ހަޤީޤަތުގައި އެ މަސައްކަތް އިތުރަށް މުޤައްރިރު ވެސް
ހަމަ މަސައްކަތަށް ފަސޭހަވުމަށްޓަކައި އަދި ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތަށް ފަސޭހަވުމަށްޓަކައި ދެންމެ އެކުލަވައިލި ކޮމިޓީގެ
ތެރެއަށް އެއްޗެއް، ރިޔާޟް އިތުރުކުރައްވައިގެން ކޮމިޓީ ހަމަ ކުރިއަށްގެންދަން އަޅުގަނޑު ހަމަ ތާއީދުކުރަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ވަރަށް ރަނގަޅު އަވަހަށް ނިންމާލަން، މާ ގިނަ ބަހުސަކާ ނުލައި.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮމްޕޮޒިޝަނާ ދޭތެރޭގައި ކަންނޭނގެ މި ސުވާލު އުފެދެނީ. 5 މެންބަރުންގެ
ކޮމިޓީއެއް ކިހިނެއްތޯ ވާނީ؟ ޚިޔާލު އެއްގޮތްކޮށްލަމާ ހިނގާ 5 މެންބަރުންގެ ކޮމިޓީއަށް. އެހެން ނޫނީ 3 މެންބަރުންގެ
ކޮމިޓީއަކަށް. އަޅުގަނޑު 5 މެންބަރުން ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން، ހަމަ ކުރީގައި އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅި 3
ނަމުގެ އިތުރަށް، އިތުރަށް ދަންނަވައިލާނަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިބްރާހިމްދީދީ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދު. އަދި ގައްދޫ
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު. މި 5 ބޭފުޅުންގެ ނަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝާހް.
ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޝާހް ވާހަކަދެއްކެވުން:
33

އޮފް ދަ ރެކޯޑުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ ކޮމިޓީގެ އަދަދާ ދޭތެރޭގައި ގޮތެއް ނިންމަންވީ ކަންނޭނގެ. 3 މެންބަރުންނަށް
އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ ބޭފުޅުން ޚިޔާލު އެއްގޮތްކޮށްލާފައި ދެން އަޅުގަނޑުމެން ނަންތަކަކަށް ދަމާތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ރިޔާޟް ރަޝީދާއި ، ކުޅުދުއްފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރާއި، މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދު.
އޭގެ ބަދަލުގައި ދެން އޭގެ ފަހުން އަނެއްކާ ބަދަލުވެފައި އޮތީ ފައިޞަލް ނަސީމަށް. ދެން ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު
ޢާމިރާއި، ދެން ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ. އެހެންވީމާ، 5 އޭރު އޮންނާނީ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އެހާ
ރަނގަޅު ކަމެއް ނޫން، ކޮންސެންޓެއް އޮންނަންޖެހޭނެ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ޣަފޫރުގެ ހުށަހެޅުމަށް ނިންމަންވީ ނޫންތޯ.
އޭރަށް ދެން މާ ގިނައިރު ވަނީ ނޫންތޯ. 3 މެންބަރުން. ޣަފޫރު، އިބްރާހިމްދީދީ ދެން ރަޝީދު. އެ 3 ބޭފުޅުންނަށް
ޙުސައިން މުޙައްމަދު މިތާ ނެތީސް ނަންފުޅު. އެހެންވީމާ، 3 ބޭފުޅުންގެ ކުޑަ ކޮމިޓީއަށް ހުށަހެޅިފައިވާ 3 ބޭފުޅުންގެ
ނަންފުޅަކީ، ޣަފޫރު، އިބްރާހީމްދީ، ދެން ރަޝީދު. ގައްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި 3 ބޭފުޅުންގެ ނަންފުޅަށް
ތާޢީދުކުރައްވާ ބޭފުޅުން ކުޑަ ކޮމިޓީއަށް. އެހެންވެ އެގޮތަށް ފާސްވީ. ދެން މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން އިއްޔެ ވާހަކަދެއްކީ،
މިތަނަށް އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަން ހާޒިރުކުރާ ގޮތަށް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ނޯޓިސް ވެސް ވާނީ ފޮނުވާފަ.
އެހެންވީމާ، އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަން އަޅުގަނޑުމެން މާދަމާ 11 ޖަހާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ދައުވަތުދޭނަން މި
ތަނަށް އައިސް ކޮމިޓީއަށް އެ ބޭފުޅުންނާ ބައްދަލުކުރުމަށް ކޮމިޓީން. ދެން ތިބޭފުޅުންގެ އިޝޫޒްތަކަކީ ކޮބައިތޯ
އޭ.ސީ.ސީ އަށް ހުށަހަޅަން. އަދި އެބޭފުޅުން މި ތަނަށް އަޔަސް، ކޮބައިތޯ ތިބޭފުޅުންގެ އެޖެންޑާތަކެއް އޮންނަންޖެހޭނެ
ކަންނޭގެ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި. އޭ.ސީ.ސީ މި ތަނަށް ވަޑައިގެންފާނެ. ދެން އެ ބޭފުޅުން ދެއްވާ މަޢުލޫމާތަށް
ބަލާއިރުގައި ކޮބައިތޯ އަޅުގަނޑުމެންގެ ފޯކަސްއަކީ. މިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ވަގުތުން ވަރަށް ކުރުކޮށް ވާހަކަދައް ކައިލާފައި
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ގަޑި ވެސް ޖެހުމާއެކު އަޅުގަނޑު ކޮމިޓީ ނިންމައިލާނަން. މާދަމާ ވެސް 10 އަށޯ އޮތީ ގަޑި. 10
ޖަހާއިރު.
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނިހާން ޙުސައިންމަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ ކޮމްޕޮޒިޝަނަށް އައި ބަދަލާ ގުޅިގެން މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތްތައް އަލުންބަލުން ހަމަ
ފައްޓަވައިގެން ކުރިއަށްގެންދަވާތީވެ، މުގައްރިރަށް ހަމަ މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެދުވަހު ވެސް
ދަންނަވާލިން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ފަރާތުން ލިބެންވީ ކޮމިޓްމެންޓް ހަމަގައިމު ވެސް ލިބޭނޭ އިނގޭތޯ.
އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ މިއަދުގެ މި ކޮމިޓީ ގެ ކޮމްޕޮޒިޝަން ވެސް ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕާޓީގެ ފަރާތުން ހަމަ
ބައިވެރިވެގެން ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ. ދެން އެނގިވަޑައިގެންނަވާނޭ ފަދައިން، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލަށް މުހިންމު
34

ބައްދަލުކުރެއްވުމެއް މި ދިޔައީ. އޭގެ އިތުރުން އޭ.ސީ.ސީ ވެސް އެ ދުވަހު ހަމަ ހާޒިރުކުރުމަށް ވާހަކަދެކެވިއްޖެ.
އަޅުގަނޑުމެން ހާސިލުކުރަން މި އުޅޭ ކަމެއް ސިޔާސީނުކޮށް ހާސިލުކުރެވޭނޭ މަގަށް ކުރިއަށްގެންދިޔައިއްޔާ އަޅުގަނޑަށް
ހީވަނީ ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ރަނގަޅުވާނެހެން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ހަމަ ކުރިމަތީގައި މި އޮތީ އިންތިޚާބު. އަދި
އޭގެ ކުރިއަށް މަސައްކަތްތައް ތަރުތީބުކުރައްވާއިރު، ހަމަ ވަގުތު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ދެވެން އޮތް މިންވަރަކުން
މީގައި ދެވޭނީ. އިތުރަށް ރިސެސްގައި ދުވަސްކޮޅު ވެސް ލިބޭތޯ ހަމަ ރިސެސްއަށް ދިއުމުގެ ކުރީގައި މަސައްކަތްތަކެއް
ނިންމަން ހުރި، މުހިންމު އަޅުގަނޑުމެން ފޯކަސްކުރަންއުޅުނު މަސައްކަތްތަކެއް؛ ގޯހެއް ހިނގާފައި ހުރި ކަމެއް ވިއްޔާ
ބަލަން. ދެން މުހިންމު މަސައްކަތްތަކެއް މިހާރު އެބަ އެކުލަވައިލެވޭ. އެހެންވީމާ، ހަމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން،
ހަމަ ކޮމިޓީގެ ހަމަ ވީހާވެސް ގިނަ މެންބަރުން ތިއްބަވައިގެން މާދަމާ ތަންކޮޅެއް ފަސް ގަޑިއަކަށް ހައްދަވާލަދެއްވައިފިއްޔާ
ރަނގަޅޭ. އެއީ 10 ޖަހާއިރަށް ބައެއް މެންބަރުން ނުފެނި މި ދަނީ. އެހެންވީމާ، މެންދުރުފަހުގެ ސެޝަނަކަށް،
ގާތްގަނޑަކަށް 2 ޖަހާއިރަށް ހައްދަވައިފިއްޔާ ރަނގަޅު ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ފެންނާތީ އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެން އޭ.ސީ.ސީއަށް މި އޮތީ ފޮނުވާފައި، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ނެރުއްވާފައިވާ އޮޑިޓް ރިޕޯޓްތަކުގައި
ފާހަގަކުރައްވާފައި މައްސަލަތަކަށް މަޝްވަރާކުރުމަށް މަނިކުފާނާ ބައްދަލުކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މާލިއްޔަތު
ކޮމިޓީން ބޭނުންފުޅުވާތީވެ، ބައްދަލުވުން ބޭއް ވުމަށް ހަމަޖެހިފައިވަނީ 28 ނޮވެންބަރުގެ 10:00 ގައޭ. މީގެ އިތުރުން
އޮޑިޓް ރިޕޯޓްގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ މައްސަލަތަކާ ގުޅޭގޮތުން ތިރީގައި ދެންނެވިފައިވާ މަޢުލޫމާތު ފޮނުވައިދިނުމަށް ވެސް
އެކޮމިޓީން އެދިވަޑައިގެންފައިވެއޭ. އެހެންވީމާ، އޭ.ސީ.ސީން ވަޑައިގަންނަވާނީ މިހިރަ ކަންތައްތަކާ އެއްކޮށް. އޮޑިޓް
ރިޕޯޓްތަކުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން މިހާތަނަށް ތަޙުޤީޤުކުރެވި، ނިންމާފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ
ތަފްސީލު؛ އޮޑިޓް ރިޕޯޓްތަކުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން، މިހާތަނަށް ތަޙުޤީޤުކުރައްވަން
ފައްޓަވާފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތަފްސީލު؛ އޮޑިޓް ރިޕޯޓްތަކުގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ، މިހާތަނަށް
ތަޙުޤީޤުކުރައްވަން ނުފައްޓަވާ މައްސަލަތައް؛ އޮޑިޓް ރިޕޯޓްގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން، ޖިނާޢީ
ކުށެއްގެ ދަޢުވާ ކުރެއްވުމަށްޓަކައި ޕޮރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވާފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތަފްސީލު.
އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ފޮނުވާފައި މިހާރު އޮތް އެޖެންޑާއަކީ. ދެން އަދިވެސް އެބައުޅޭ މީގެއިތުރަށް މި ސިޓީގެ
4 ވަނަ ނުކުތާގައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކޯޓުތަކުގައި ދަޢުވާ އުފުލާފައިވާ މައްސަލަތައް.
މި ސިޓީގެ 4 ވަނަ ނުކުތާގައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން، ދަޢުވާނުކުރެއްވުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ނިންމާފައިވާ
35

މައްސަލަތައް. އޮޑިޓް ރިޕޯޓްތަކުގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ، ކޮރަޕްޝަނުގެ މައްސަލަތަކާ
ގުޅޭގޮތުން، އެ މައްސަލަތަކުގައި ޝާމިލުވާ ފަރާތްތަކާ ދޭތެރޭގައި ތިޔަ ކޮމިޝަނުން އަޅުއްވާފައިވާ ފިޔަވަޅުތައް
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނުވަތަ ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން މެދުވެރިކޮށް ފިޔަވަޅުއެޅުމަށް އަންގަވާފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ
ތަފްސީލު. މިއީ މިހާރު އޭ.ސީ.ސީން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ހޯދަން ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު، މި ތަނަށް ވަޑައިގެން
ދެއްވަންޖެހޭނެ. އެހެންވީމާ، މިހާރު އޮތް ގޮތަށް މިހާރު އެ އޮތީ ނޯޓިސް ދީފަ. 10 ޖަހާއިރަށް ކޮމްފޯމްވެފައި
ކުރިއަށް ގެންދަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެނމިހާރު އޮތް ގޮތަށް 10 ޖަހާއިރަށް ހަމަ ހުރިހާ މެމްބަރުން
ވަޑަ އިގެންދެއްވާތި! އަދި އިތުރަށް މެންބަރުންނަށް ވެސް ދަންނަވާތި! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނިހާން.
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނިހާން ޙުސައިންމަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ރިޔާސަތު. މިއީ ހަމަ ސާފުކޮށް ވިދާޅުވެދެއްވީމަ ވަރަށް ބޮޑުތަނުން ލުއިވެ ފަސޭހަވެއްޖެ.
މިހާރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވެސް އަދި މާދަމާ ކޮމިޓީއަށް ވަޑައިގަންނަވާ މީޑިއާއަށް ވެސް
އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، ހަމަ ފޯކަސްއަކީ މިއީކަން. ވަރަށް މުހިންމު ނުކުތާތަކެއް ހަމަ ހަޤީޤަތުގައި ވެސް. އިތުރަށް
މިސާލަކަށް ކިހާ މީހުންގެ މައްޗަށް މިހާތަނަށް ދަޢުވާ އުފުލި، ތަޙުޤީޤު މަރުޙަލާ ނިމި، ތަސްދީގުކުރެވިފައިވޭތޯ. އެއީ
ރާއްޖޭގެ ސިސްޓަމު މިހާރު އޮ ންނަ ގޮތުން ހަމަ ކުއްލިއަކަށް ވެރިކަން ބަދަލުވާތަނުން ކޮރަޕްޓުވީ މީހާ، ކޮރަޕްޓުނުވާ
ކަމަށް ވެސް ނިންމަފާނެ. މިސާލަކަށް ޢަބްދުاله ޤާޟީއަކީ ދުނިޔޭގައި އުޅުނު މީހެއްތޯ ނޫންތޯ ވެސް މިހާރު މި އޮތީ
ސުވާލުއުފެދިފަ. އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަ، ކުރިން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އިސް ޤާޟީ އެއީ. ޤާޟީ ހައްޔަރުކުރެއްވި ކަމަށް
ހަމަގައިމުވެސް ވެރިއަކު އަމިއްލައަށް އިޢުތިރާފުވެ ވަޑައިގެންނެވި. އެވެސް ނިމުނީ ނުވާ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، ކޮރަޕްޓުވެފައި
އަދި މިހާރު ދަޢުވާ އުފުލި، ދަޢުވާ ތަސްދީގުކުރެވެމުންދާ ފަރާތްތައް މާދަމާ ހަމަ ނުވާ ކަމަށް ބާތިލު ވެސް ކޮށްފާނެ.
އެހެންވީމާ، ވަރަށް މުހިންމު މައްސަލައެއް. ޙަޤީޤަތުގައި ޤައުމީ ނިސްބަތުން ވަރަށް މުހިންމު މައްސަލައަކާ މަނިކުފާނު
ތި ކުރިމަތިލައްވަނީ މި ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރަކަށް އިންނަވައިގެން. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިއީ ، ހަމަ ވަރަށް ރަނގޅު
ގާތްގަނޑަކަށް 10 ވަރަކަށް އަހަރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ހިންގުމުގައި ލިބޭނެ މަސައްކަތް ހަމަ އެންމެ ސެޝަނަކުން
ލިބޭނެ ދުވަހެއްހެން މި އަންނަނީ. އިރާދަކުރެއްވި އްޔާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޓީމުން މާދަމާ ހަމަ 10:00 އަށް ހާޒިރުވާނެ
ކަމަށް ހަމަ ދަންނަވަން.
ފޯއްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޝާހް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ތަނުން މި ވަގުތު ކޮމިޓީގައި ވަޑައިގެން މި ތިއްބެވީ 5
މެންބަރުން އިނގޭތޯ. އެއީ އެންމެ ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިގަންނަވާ މެންބަރުންނެއް ވެސް ނޫން. އެހެންވީމާ،
36

ރެކޯޑަށްޓަކައި ހަމަ އެ ވާހަކަ ވެސް އަޅުގަނޑު ވެސް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ. އެހެންވީމާ، ކޮންމެ ޕާޓީއަކުން ވެސް
އެބަޖެހޭ ޕާޓީތަކުގެ މެންބަރުން މުހިންމު ކޮމިޓީތަކުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ހަމަ ޝާމިލުވެވޭނެ ގޮތަކަށް އިންތިޒާމު
ހަމަޖައްސަވަން. ދެން މީގައި ވާ ގޮތަކީ ކަންކަން ސިޔާސީ ކުރުމުގެ ބަދަލުގައި އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު ވެސް އަދި
ހުރިހާ ޕާޓީތަކުން ވެސް މިހާރު ކުރިއަށް ގެންދަވާ ގޮތަށް، މި ރޫހުގައި ކޮމިޓީ ކުރިއަށްގެންދެވުން ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް
އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މީގައި ވާ ގޮތަކީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ސާފުކޮށް ދަންނަވައިފާނަން. ސިޔާސީކުރަންޏާ
އަޅުގނޑުމެންނަށް ސިޔާސީކުރެވިދާނެ އިނގޭތޯ. ކޮމިޓީގައި އޭރުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަސައްކަތް ފޯކަސްކުރަންޖެހޭ
ގޮތަކަށް ފޯކަސްނުކުރެވިދާނެ. އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ގެންނެވިޔަ ސް އަދި އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަން ގެންނެވި ކަމަށް
ވިޔަސް މީގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރަން މި އުޅެނީ ވަކި ބަޔަކަށް ތުހުމަތުކޮށްގެން، ވަކި ކަމެއް ކުރާކަށް ނޫން އިނގޭތޯ.
މީގެ ކުރީގަ އި ވެސް މި ތަނުގައި ހަމަ މި ކޮމިޓީ ހިނގި. ހަ މަ މި ފުރުޞަތުތައް ލިބިފައި، ހަމަ އޭރުވެސް ކޮމިޓީގެ
ގަވާއިދުގެ ތެރެއިން، ކޮމިޓީގައި ކުރާ މަސަތްކަތުގެ ތެރެއިން އެ ފުރުޞަތު ވެސް އޮތް. އެހެންނަމަވެސް، އޭރު
އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް މިފަދަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރިއަކަށް ނުގެންދެވޭ. އޭރުވެސް ކޮމިޓީގައި ތިއްބެވި މެންބަރުން ވެސް
އެބަތިއްބެވި. އެހެންވީމާ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރާ މަސައްކަތަކީ ޤަ އުމެއް ގެ ނިސްބަތުން ކަންކަން
ރަނގަޅުކުރުމަށްޓަކައި، އެ ރޫހުގައި ކުރެވޭ މަސައްކަތަކަށް ވާން އެބަޖެހޭ އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ފަހު ފުރުޞަތު އިނގޭތޯ އަޅުގަނޑު ނިންމައިލާނަން. ޢާމިރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގނޑު ހަމަ މިކަހަލަ ރޫހެއް އުފެދުނީމާ މީގައި ހަމަ މުޤައްރިރަށް ފަސޭހައަކަށް. އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ އެދޭއެދުމަކީ،
އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕަބްލިކް ފައިނޭންސް ކޮމިޓީއަކީ ވަރަށް ޕްރޮފެޝަނަލް މަސައްކަތްތަކެއް ކުރާ ކޮމިޓީއެއް އިނގޭތޯ. މި
ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތްތަކުގައި މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް މުހިންމު މަސައްކަތްތަކެއް އާ މުޤައްރިރަކު އައިސް މި
ކުރެވިގެންދަނީ އިނގޭތޯ. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވާލަން، މުޤައްރިރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން ކޮމިޓީ
ގެންދަވާއިރުގައި މިހާރު މިކުރެވޭ ސުވާލުތަކާއި، މިކަން ތަންކޮޅެއް ރަނގަޅަށް މޮޑަރޭޓުކުރެވި ގެން ހަމަ ސިޔާސީ
ނަޒަރަކުން މަސައްކަތްނުކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ތަންކޮޅެއް ޕްރޮޑަކްޓިވް ގޮތަކަށް މިކަން ގެންދިއުމަށްޓަކައި ހަމަ
މަސައްކަތްކޮށްދެއްވުމަށް. އެއީ އިނގޭތޯ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަ ން ބޭނުންވާ ވާހަކައަކީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
37

އާދެ! އަޅުގަނޑު ބަލާނަން، ދެން ތިބޭފުޅުންގެ އެ އްބާރުލުމާ އެއްކޮށް މި ކޮމިޓީ ވީހާވެސް ބޮޑަށް ރަނގަޅަށް ގެންދެވޭތޯ.
ދެން ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ތިޔަ ދެއްވި އެއްބާރުލުމަށް. މާދަމާ މި ކޮމިޓީގެ ބައދަލުވުމެއް އޮންނާނެ 10 ޖަހާއިރު.
މައިގަނޑު އެޖެންޑާގެ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އޮންނާނީ، އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނާ އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީން ބައްދަލުވުން.
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް.
____
38